

नमो तस्य नवतो वरहतो नमा समुद्रस

रु. १५०

धिला-पुङ्ही



आनन्दभूमि

बुद्धधर्म सम्बन्धी नेपालको एक मात्र मासिक पत्रिका

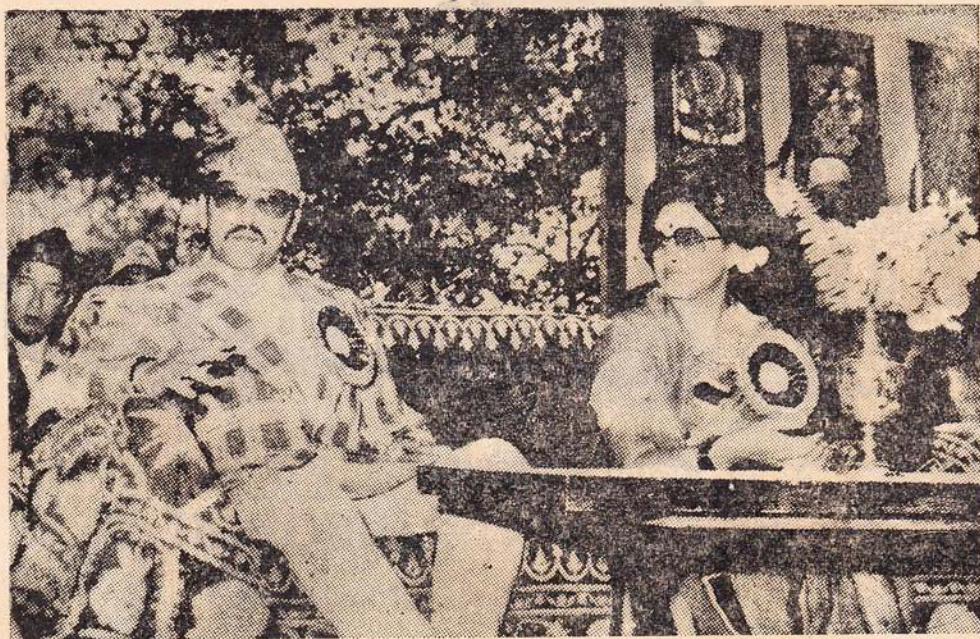
THE ANANDA BHOOOMI

(Monthly Magazine of Buddhism)

दुब्बलकटु जातक भृकुटी	-भिक्षु अमृतानन्द	२	जि नं छुच्चा जुया वल	-भिक्षु अश्वघोष	१७
तथागत	-सुशीला प्रधान	३	भावनाया महत्त्व	-सम्यक्रत्न वज्राचार्य	२०
सत्यताको मार्गमा पुग्नेछौं मंसीर पूर्णिमा	-‘ज्योति’ शाक्य	७	अनित्य आत्मा	-मुनोन्द्र रत्न वज्राचार्य	२०
बौद्ध प्रश्नोत्तर	-विजय माथेमा	१०	सम्पादकयात पौ		२१
महाप्रज्ञानाप मानव जीवनय् बुद्धया	-भिक्षु मैत्री	११	छिं स्यूला थे ?		२२
		१२	सम्पादकीय		२५
	-भिक्षु प्रज्ञारश्मि	१३	बौद्ध गतिविधि		२७
	-अगम्य रत्न	१५			

Lure of ‘Craving’

-Dr. R. L. Somi, Mandalar



श्री ५ वीरेन्द्र सरकार तथा श्री ५ ऐश्वर्य सरकार आनन्दकुटीमा आयोजित
२५२३ सौं बुद्धजयन्ती समारोहमा सवारी होइबकसंदाको चित्र

नेपाली मात्रका एकै मात्र नेता श्री ५ वीरेन्द्रको
३६ सौं शुभ-जन्मोत्सवको महोपलक्ष्यमा
आनन्द भूमि परिवार समृद्धि, दीर्घशासन एवं आरोग्यताको
लागि हार्दिक शुभ-कामना टक्रयाउँदछ ।

आपणदृष्टिं

प्रधान सम्पादक

भिक्षु अश्वघोष

सम्पादक

भिक्षु कुमार काश्यप

सुवर्ण शास्त्र

प्रकाश वज्राचार्य

नुहे बहादुर वज्राचार्य

वर्ष	८	[अङ्क	१
------	---	-------	---

पुष		२०३७]
-----	--	-------

बुद्ध सम्बत्	२५२४
--------------	------

ने. सं.	११०१
---------	------

ई. सं.	१९८०
--------	------

व्यवस्थापक

भिक्षु महानाम

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी

स्वयम्भू, काठमाडौं,

फोन : १४४२०

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय
सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं
आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सातथं सव्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिशुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महावग-विनयपिटक)

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन
सुखको लागि, विश्वमाथि दयाको लाभि, देव र
मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार
गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म
कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिए-
र सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्यं (धर्म) को प्रकाश पार ।



- ※ एउटा कुटिल र दुष्ट मित्रसित एउटा जंगली जनावर भन्दा पनि बढी डराउनु पद्द्ध; एउटा जंगली जनावरले तिझो शरीरमा घाउ पार्न सकदछ, तर एउटा कुटिल मित्रले तिझो मनमा घाउ पार्दछ ।
- ※ अत्थि हुनु भनेको मृत्युको छोटकरी मार्ग हो, परिश्रमी हुनु भनेको जीवनको मार्ग हो, मूर्ख व्यक्ति अत्थि हुन्दैन तथा बुद्धिमान व्यक्तिहरू परिश्रमी हुन्दैन ।

दुब्बलकटु जातक

- भिक्षु अमृतानन्द

“बहुम्पेतं वने कट्टन्ति” भन्ने यो गाथा
जेतवनमा बसिरहनु भएका शास्ताले एक भयभीतहुने
चिक्खको कारणमा बताउनु भएको हो ।

वर्तमान कथा

ऊ श्रावस्तीवासी एक पुत्र थियो । शास्ताको धर्म-
देवता सुनी प्रवर्जित हुँदा पनि मृत्युदेखि भयभीत हुन्थ्यो ।
गरवमा वा दिनमा हावालारदा सुकेको ढाँठहरू खस्दा तथा
चराचुरुङ्गी चौपायाहरूको आवाज सुन्दा मरण भयले
भयभीतभई चिच्छाउँदै भागदध्यो । उसमा चाहि “मैले
पनि मर्नुपन्नै छ” भन्ने होस मात्र पनि थिएन । यदि
उसले “मैले मर्नुपन्नै” भन्ने कुरा जानेको भए उसलाई
मरणभय हुने नै थिएन । मरणानुस्मृतिको कर्मस्थान
आविता नहुनाले नै मरणको डर हुन्थ्य । ऊ मरणभयले
इश्वारने कुरा भिक्षुहरूमा प्रकट भयो । अनि एक दिन
वर्षसंभामा भिक्षुहरूले कुरा उठाए—“आवुसो ! अमुक
भिक्षु मरणभयले भयभीतभई हिँड्ख । भिक्षुहरूले चाहिँ
जबैय पनि “मैले पनि मर्नुपन्नै छ” भन्ने मरणानुस्मृतिको
कर्मस्थान (ध्यान) आविता गर्नुपछ ।”

अनि शास्ता आउनुभई “भिक्षु हो ! अहिले यहाँ
तिर्थीहरू के कुरागरी बसिरहेका थियो ?” भनी सोधानी-
हुँदा यो यो !” भनी भनेपछि सो भिक्षुलाई बोलाउन
पठाई ‘साँच्चे हो के तिमी मरणभयले डराउँदौ ?’ भनी
सोधून्हुँदा ‘साँच्चेहो भन्ने !’ भनी भन्दा भिक्षु हो !
यस भिक्ष प्रति असन्तुष्ट नहोअौ, अहिले मात्र यो मरण-
देखि डराएको होइन अघि पनि मरणदेखि डराएकै थियो”
जबै पूर्वजन्मको कुरा बताउनु भयो ।

अतीत कथा

अतीत समयमा बाराणशीमा ब्रह्मदत्तले राज्य गरि-
रहेको बेलामा बोधिसत्त्व वृक्षदेवताभई हिमालयमा उत्पन्न
भए । त्यस बखत बाराणशीका राजाले आफ्नो मंगल
हात्तीलाई निडर बनाउने शिक्षा दिनको निमित्त हात्ती
आचार्यहरूलाई दिए । अनि उसलाई चलन नहुनेगरी
खट्टामा बेस्करी बाँधी हातमा भाला लिएका मानिसहरूले
घेरा लगाई उसलाई निडर बनाउने शिक्षा दिनथाले ।
त्यसो गर्दा वेदनालाई सहन नसकी किला भाँची मानिस-
हरूलाई लखेटी ऊ हिमालयतिर पस्थो । उसलाई समात्न
नसकी मानिसहरू फर्केर आए । ऊ त्यहाँ मरणभयले डरा-
उँथ्यो । वायुको आवाज सुन्दा काँप्दै मरण भयले डराई
सूँड चलाउँदै ऊ बेगले भागदध्यो । किलामा बाँधी निडर
बनाउने क्रिया गरिरहेको जस्तो उसलाई लाग्थ्यो । कायसुख
वा चित्तसुख नपाई काँप्दै ऊ विचरण गर्थ्यो । यो देखेर
रुखको कापमा उभिई वृक्षदेवताले यो गाथा भने—
“बहुम्पेतं वने कटु वातो भञ्जति दुब्बलं ।
तस्स चे भायति नाग किसो नून भविस्सतीति ॥”

अर्थ-

“जंगलमा धेरैजसो कमजोर शाखाहरूलाई डतासले
भाँच्चद्य । हे हात्ती ! यदि यत्तिकैले डराउँद्यी भने
निश्चयनै तिमी दुब्ला हुने छौ ।”

यसरी बोधिसत्त्वले उसलाई अतिबुङ्गि दिए । त्यहाँदेखि
ऊ पनि निडर भयो ।

आनन्द भूमि

शान्ताले यो अमंदेशना ल्याउनुभई सत्यकरा प्रकाश-
पारी जातक समाधान गर्नुभयो । सत्यकुराको प्रवशानमा
मो । क्ष स्रोतापत्ति फलमा प्रतिष्ठित भयो ।

गतांड्वको बाकी—

भृकुटी

- सुशीला प्रधान

अब हामीले भृकुटी कथाको उत्पत्ति तथा स्रोत तिर ने अध्ययन, गरी । तिब्बती राजा श्रोडचोड गम्पोको राजकुमारी भृकुटीसित विवाह भएको कुराको उल्लेख गरेको तिब्बती ग्रन्थहरू “कःहग्पुर” , ‘तन् हग्पुर’मा र चीनको ताड-वृतान्तमा हुन् । यी तीनवटा बाहेक अरु कुनै स्रोतमा भृकुटीको विषय केही उल्लेख भएको देखिएन । यसरी तिब्बती र चीनिया ग्रन्थहरूमा उल्लेख भएको भृकुटी त ऐतिहासिक व्यक्ति हुनु पन्थो र भृकुटीको श्रोडचोडगम्पो संगको विवाह पनि कात्पनिक दन्त्यकथा नभई सत्यघटना हुनुपन्थो । भृकुटीलाई वाल्पो देशकी राजकुमारी भनेको छ । वाल्पो शब्दको अर्थ ऊनको देश हो र तसर्थ नेपाल हुन सकिएन भन्ने डिल्लीरमण रेग्मीज्युको तर्कतिर हेरीं भृकुटीको विवाहको कुरा वा तिनको नामसम्म पनि नेपालको अभिलेखहरू, बंशावलीहरू वा कुनै स्रोतमा आजसम्म नभेटिएकोले भृकुटी भन्ने नेपाली राजकुमारीको अस्तित्वमाथि नै रेग्मीज्यूले “प्राचीन नेपाल”मा सन्देह प्रकट गर्नु भएको हो । कुनै एक घटना कहीं उल्लेख हुने वित्तिक आँखा चिम्ली विश्वास गर्नु जित अनुचित छ, कहीं एउटा सन्देह निष्कर्ष वित्तिक सबै चीजलाई एकै चोटी मिथ्या हो भनिदिनु पनि गलती हुन्छ ।

यस विषयमा अलि गहीरिएर विचार गर्दा भृकुटीको नाम नेपाली स्त्रीहरूमा नभेटिए पनि ‘हरित तारा’ को पूजा गर्ने नेपाली परम्परा महत्वपूर्ण छ । तिब्बतीहरूले श्रोडचोड गम्पोलाई ‘बोधिसत्त्व’ का अवतार र तिनका दुई रानीलाई तारा (चीनिया राजकुमारी वेनिडलाई इवेत-

तारा र भृकुटीलाई हरित तारा) भनी मान्न थाले । नेपालको बौद्ध धर्ममा तारा भन्ने परम्परा छ । तारालाई बुद्ध पछिको स्थान दिई श्रद्धा गरिन्थ्य । नेपालका धेरै चैत्यहरू-पञ्चबुद्ध र दुई तारा समेत सातवटा मूर्ति^{१३} राखिएको देखिन्थ्य । दुई तारामध्ये पनि हरित ताराको विशेष स्थान नेपाली बौद्ध धर्ममा छ । प्रशिद्ध स्वयम्भू चैत्यको पक्षाविको ताराको मन्दिरलाई हरित ताराको मन्दिर भनी स्थानीय जनता आजसम्म भन्दैछन् । त्यस मन्दिरलाई काठमाण्डौका निवासीहरू हारति र द्योमा पनि भन्दछन् । हारति हरित ताराको अपन्रंश र द्योमा तिब्बतको दोल्पा वा द्योमा(तारा) को अपन्रंश हो । यसरी हारति द्योमाको अर्थ हारति=हरित, द्योमा तारा हुन आउँछ । तारा खासगरी हरितताराको प्रजान हुने प्रचलनबाट भृकुटीको नेपालसित गढिरो सन्धन्द देखाउँछ ।

नेपाली ऊनको देश होइन भन्ने तर्क पनि त्रुटिपूर्ण छ । तिब्बतबाट नेपालमा ऊन आउँछ, नेपालबाट तिब्बतमा जाने होइन भन्ने धारणा कसै कसैमा छ । नेपालका राढी, पाढी र ऊनी, गलैचाहरू त्यसबेला भारतको बजारमा पनि निकै प्रचलित भएको कुरा तत्कालीन भारतीय ग्रन्थहरूमा पाइन्छ । लिच्छविकालभन्दा धेरै पहिले ईसाभन्दा चार सय वर्ष पहिले नै नेपालबाट आउने ऊनी सामानको प्रशंसन कौटिल्यले^{१४} गरेका छन् । नेपालीको ऊनी माल किम

१३) स्वयम्भूनाथको मन्दिर र काठेसिम्भू मन्दिरमा पनि दुई ताराका मूर्ति छन् ।

१४) कौटिल्य लिच्छविकालभन्दा पहिलेका (ईगा भादा चार शताब्द पहिलेका) भारतीय लेखक थिए ।

भारतका टाढा-टाढ़ाका ठाउँहरूबाट भारतीय व्यापारीहरू नेपाल जाने कुरा “मूल सर्वस्तिवाद विनय संग्रह”मा पनि उल्लेख छ आजसम्म पनि नेपालका नेवारहरू तिब्बती भन्नलाई ‘समि’/ ऊनको देशको मानिस) र त्यसैगरी तिब्बतीहरू नेपाली भन्नलाई म्याल्यार्थो (ऊनको देशको मानिस) भन्ने शब्द प्रयोग गर्छन् । तिब्बतीहरूले नेपालीलाई भन्ने शब्द म्याल्यार्थो अपन्नशको रूपमा संभवतः चीनियाहरूले अनिकोलाई पालिपाओ भन्ने नाम दिएको हुनसक्छ । अनिको पहिले तिब्बतमा केही समय बसी चीन गएको हुनाले म्याल्यार्थोको अपन्नश ‘पालिपाओ’ भएको होला ‘बलवाहू’को अपन्नश ‘पालिपाओ’ भएको हो भन्ने बालकृष्ण समज्यूको कथन कोरा कल्पना मात्र हो, यसमा कुनै आधार देखिन्न ।

तसर्थ वाटपो देशकी राजकुमारी निश्चयनै नेपाली राजकुमारी नै थिइन् । बरु भृकुटीका बाबु नेपालका कुन राजा थिए भन्ने प्रश्न विचारयोग्य छ । तिब्बती पुस्तकमा भृकुटीको बाबुको नाम ‘होसेर गोच्याड’^{१५} लेखिएको छ होसेरको नेपालीमा ‘किरण’ र गोच्याड को अर्थ ‘वीर’ । अब पहिलो शब्द ‘किरण’, दोश्रो शब्द ‘वीर’ अर्थ आउने नेपाली राजा खोजनु पन्यो । यही शब्दको अर्थको आधारमा अंशुको अर्थ ‘किरण’ बर्मको अर्थ ‘वीर’ भनी लेवीले अंशुवर्मान्नहोला भनी लेखेको छ र भृकुटी पनि अंशुवर्माको छोरी भनी सबभन्दा पहिले लेवीलेनै लेखेको हो, तर उदयदेवको शब्द लियो भने पनि संस्कृतमा उदयको अर्थ ‘किरण’ देवकी अर्थ ‘वीर’ नै हुन आउँछ । होसेर गोच्याडको आठिक अर्थ मात्र हेर्ने भए जति अंशुवर्मा मिल्दछ, उति नै

^{१५.} बालचन्द्र शर्मा नेपालको ऐतिहासिक रूपरेखा (द्वितीय संस्करण) पेज ९०

उदयदेव पनि हुन सक्दछ ।

संतवीर लामा लिखित “नाडवा माडगे” अनुसार तिब्बती ग्रन्थमा भृकुटीको बाबुको नाम “सालारिया” छ । तिब्बती चलन अनुसार नाम पनि अनुवाद गरिन्छ । यही चलनको आधारमा कसैले ‘होसेर गोच्याड’ कसैले ‘सालारिया’ भनी अनुवाद गन्यो होला । ‘सालारिया’ को अर्थ ‘किरणको उदय’ हुनआउँछ । सन्तवीर लामाको पुस्तक अनुसार भृकुटीको बाबुलाई लिच्छवीकुलको राजा हो भनी तिब्बती ग्रन्थमा भनिएको छ । तर अंशुवर्माको पालाका पचासौ अभिलेखमा अंशुवर्मा लिच्छवीकुलको व्यक्ति हो भनी लेखेको भेटिएको छैन । निसन्देह उदयदेव लिच्छवीकुलको हो । तर उदयदेवको विषयमा उदयदेव राजा नै भएको थिएन भन्ने केही इतिहासकारहरूको भनाई केही समय पहिलेसम्म थियो । अब त संयोगवस ‘महाराजाधिराज उदयदेव’ अंकित अभिलेख (सम्बत् ४५ को) चितलाडमा^{१६} प्राप्त मझसकेकोले उदयदेव नै भृकुटीको बाबु हुनुपछ भन्ने इतिहासकारहरूको धारणा बलियो भएको छ ।

अहिलेसम्म प्राप्त अभिलेखहरूमा अंशुवर्माको राज्यकालको अन्तिम मिति^{१७} सम्बत् ४५ देखिन्छ । अंशुवर्माले प्रयोग गरेको यो नर्यां सम्बत् कुन सम्बत हो, त्यसको ठीक पहिचान गरी त्यस अनुसारको हिसाबबाट सम्बत् ४५ कुन समयतिर पदच्छ पत्ता लगाउन सकेमा यसबारे धेरै कुरा प्रकाशमा आउँछ । चिनिया यात्री ह्वैन सांगले नेपाल र अंशुवर्मा विषयमा लेखेका कुराहरूतर्फ ध्यान दिँओ ।

^{१६.} हेमराज शाक्यल पत्ता लगाएको (अभिलेख प्रकाश पेज १२)

^{१७.} टुण्डखेलको अभिलेख (भगवानलाल अभिलेख संख्या ८८ द नौलि अभिलेख संख्या ४८

तिनले नेपालमा केही समय पहिले प्रतापी राजा अंशुवर्मा राज गदंथे र हाल त्यहाँ लिच्छवीबंगका क्षेत्रीय राजा छन् भनी उल्लेख गरेका छन् । त्वं न सांगको भारत भ्रमणको समयबाट हिसाब गरी हेर्दा अंशुवर्मा सम्बन्धी यो वर्णन लेखेको समय इस्वी ६३७ देखि ६४१ सम्ममा पदंछ । त्यसबेला भन्दा केही समय पहिले नै अंशुवर्माको मृत्यु भइसकेको देखिन्छ । केरि चिनिया कूटनीतिज्ञ वाङ्हानच्छेले नेपाल भएर भारत जाँदा ६४२ तिर नेपालको गढीमा राजा नरेन्द्रदेवलाई देखेका थिए । अब अभिलेखहरूको अध्ययनबाट सम्बत् ४५ मा अंशुवर्माको मृत्यु भएको अंशुवर्माको मृत्युपछि उदयदेव त्यसपछि ध्रुवदेव, भीमार्जुनदेव र अनि नरेन्द्रदेव राजा भएको देखिन्छ । सम्बत् ६५ सम्म भीमार्जुनदेवको अभिलेख देखिन्छ र अहिलेसम्म प्राप्त अभिलेखमा राजा नरेन्द्रदेवको पहिलो अभिलेख सम्बत् ६७ को^{१९} छ । यसरी नरेन्द्रदेव राजा भएनो मिति सम्बत् ६५ देखि ६७ भित्र पदंछ । अंशुवर्माको मृत्यु र नरेन्द्रदेवको राज्यारोहणको वीच कमसेकम २० वर्षको फरक छ । यस हिसाबले अंशुवर्माको मृत्यु इस्वी ६२१—६२२ तिर भएको देखिन्छ ।

‘मञ्जुश्री कल्पतन्त्र’ भन्ने पुस्तकको प्रमाणबाट अंशुवर्मले प्रचलन गरेको नयाँ सम्बत् शक (शाके) सम्बत् ४९८ देखि शुरू भएको नयाँ सम्बत् भनी इतिहास-कारहरूले मानेका छन् । यसबाट हिसाब गर्दा ($४९८ + ४५ = ५४३$) शाके सम्बत् वा ($५४३ + ७८ = ६२१$)

^{१८.} अहिलेसम्म प्राप्त भएकोमा भीमार्जुनदेव विष्णु-गुप्तको अन्तिम अभिलेख सुनागुठीको (सम्बत् ६५ को) र नरेन्द्रदेवको पहिलो अभिलेख पाठन दरवार भन्सार चोकको (सम्बत् ६७ को) छ ।

इस्वी सन्मा अंशुवर्माको मृत्यु भएको देखिन्छ ।

तिब्बती ग्रन्थहरू र ताड वृतान्तहरूमा भृकूटीको विवाह सन् ६३५ मा भएको भनी लेखेको छ । भृकूटी अंशुवर्माकै छोरी भए तिनको विवाह बाबुको मृत्यु पछि भएको हुनुपन्थ्यो । तिब्बती ग्रन्थहरूको वर्णन अनुसार राजगुरु थोन्मिले राजा श्रोड्चोडगम्पोलाई राजकुमारी भृकूटीको गुणको वर्णन गरे । अनि राजाले गुरु थोन्मिलाई भृकूटीका बाबुकहाँ विवाहको कुरा गर्नेपठाएका थिए । श्रोड्चोडगम्पोले पठाएका दूतले भृकूटीसंग विवाह गर्ने तिब्बती राजाको इच्छालाई नेपाली राजाले मानेर आफ्नी छोरी दिएको भन्ने तिब्बती विश्वास^{२०} छ । भृकूटीको विवाह हुँदा तिनको पिता जीवित थियो भन्ने सिद्ध हुने यो प्रमाणहरूबाट भृकूटीलाई अंशुवर्माकी छोरी भन्न अपठ्यारो पदंछ ।

ताड-वृतान्त अनुसार राजा उदयदेवलाई राजगढीबाट हटाएर तिनका भाइ ध्रुवदेव राजा भए । अंशुवर्माको मृत्यु पछि लिच्छवि राजकुमार उदयदेव राजा भएका थिए । तर त्यसबाट गुप्तहरूको निजकै दबदवा वढिसकेको थियो । गुप्त महासामन्त विष्णुगुप्तको नियन्त्रण तोड्न खोजने राजा उदयदेवलाई हटाई तिनका भाई ध्रुवदेवलाई विष्णुगुप्तले गढीमा राखेको देखिन्छ । चिनिया वर्णन अनुसार राजा उदयदेव ज्यान बचाएर भागी तिब्बतमा शरण लिन गएका थिए, पछि गएर तिब्बती सहायताद्वारा नरेन्द्रदेवले आफ्नो राजगढी केरि^{२०} प्राप्त गरे । ताड-वृतान्त अनुसार उदयदेवले

^{१९.} लेवि-नेपाल भाग २ पेज १६६-१६७ ।

^{२०.} J. R. A. S. १८८० पेज ५२९-३०, धनवज्ज

लिच्छविकालका अभिलेख पृष्ठ ४६० ।

तिब्बतमा शरण मात्रै पाएको होइन पछि नरेन्द्रदेवले उतावाट ठूलो सैनिक सहायता समेत प्राप्त गरेका थिए । त्यो सहायताद्वारा राजगदी प्राप्त गर्नको साथै गुप्तहरूको दबदवा हमेसाको लागि अन्त गरेका थिए ।

सम्बत् ४५ (इस्वी सन् ६२१) उदयदेव राजा भएको त्यसको केही समय पछि नै उदयदेव— तिब्बत भाग्न परेको र सम्बत् ५५ देखि ६७ भित्र (इस्वी सन् ६४१ देखि ६४३ भित्र) उदयदेवका छोरा नरेन्द्रदेवले तिब्बती फौज लिएर आई नेपालमा हमला गरी आफ्नो पैतृक राजगदी फेरि फर्काएको देखिन्छ । यसरी सन् ६३५ मा त उदयदेव र तिनका छोरा नरेन्द्रदेव तिब्बत मैं शरण लिएर बसेको देखिन्छ । तिब्बत भित्रनै (वा तिब्बतको संरक्षणमा नेपालको कुनै इलाकामा, बसेका राजा उदयदेवले आफ्नी छोरी भृकुटीको विवाह तिब्बती राजासित गरिदिएको कुरा बढी संभव छ ।

अर्को कुरा उदयदेवका छोरा नरेन्द्रदेवलाई नेपालको राजगदी फर्काउन तिब्बतको सैनिक सहायता मिल्यो । यो महायता विना शर्तकोनै देखिन्छ । तिब्बती सहायताले नेपालको राजगदीमा बसे पछि नरेन्द्रदेव तिब्बतको अधिनस्थ राजा बनेनन्, सार्वभौम राज भट्टारक महाराजाधिराज

बने । कुनै राजनैतिक स्वार्थ नराखी तिब्बती राजाले नरेन्द्रदेवलाई सैनिक सहायता दिएको कुरा नरेन्द्रदेवसित नाताले सम्भव भएको भनी अनुमान गर्न सकिन्छ ।

शायद इतिहास प्रसिद्ध भृकुटीको विवाह तिब्बती राजासित भएको कारणले यो हुन सकेको हो भनी धेरै विद्वान्‌हरूको धारणा छ । यही वैवाहिक कारणले गर्दा तिब्बती सहायता नेपाललाई प्राप्त भएको होला । विष्णु-गुप्तले उदयदेवलाई हटाई ध्रुवदेवलाई गदीमा राखे पछि तिब्बतमा शरण लिन पुगेका राजा उदयदेवले आफूलाई शरण दिने राजालाई आफूसँग लगेकी छोरी दिएको कुरा धेरै सम्भव छ । यस कारण भृकुटी उदयदेवको छोरी नरेन्द्रदेवकी बहिनी या दिदी भनी स्वतः कल्पना गर्न सकिन्छ । अशुबर्माले आफ्नो छोरी दिएर राज्य सुरक्षित गर्नको लागि कुनै राजाको सहायता लिनु पर्ने देखिएन । यस कारण पनि भृकुटी अंशुबर्माको छोरी सर्वथा हुन सक्दैन । भृकुटी नेपाल देशकी राजकुमारी भन्ने सिलवान लेविको कथनलाई स्वीकार गरेर राजकुमारी भृकुटीका बाबुको हकमा उदयदेव हुन् भन्ने घनवज्च बजाचार्य, हितनारायण का, स्वयभूलाल श्रेष्ठ आदि विद्वान्‌हरूको भनाई मान्नु बढी तर्कसंगत छ ।

मानिसको आफ्नो मनले नै कुत्सित मार्गतिर जान उसलाई प्रलोभित गर्दछ,
उसको शत्रु अथवा प्रतिद्वन्द्वीले होइन ।

बृद्ध

अनश्वान्त बुद्धलाई हामी विभिन्न नामले पुकार्दैछौं । त्यस्ता उनका बहुप्रचलित नामहरू मध्ये 'तथागत' पनि एउटा हो । हुनत बुद्ध वा तथागत कुनै व्यक्तिको नाम विशेष होइन तर पद वा परिपूर्णताको सूचक हो । स्वचेतनाको त्यो सर्वोच्च इतर प्राप्त गरीकन कुनै पनि व्यक्ति त्यो पदका अधिकारी बन्न सक्छ ।

हामी बौद्धहरूले सदा पाठ गर्दै आइरहेको बुद्ध-वन्दना (इति पि सो भगवावाट शुरू हुने) स्तुतिमा भगवान बुद्धका गुणानुसार अनुस्मृतिका जुन नौ शब्द छन् तिनमा 'तथागत' सामेल छैन साथै बौद्धहरूमा विशेष प्रचलित प्रसिद्ध ग्रन्थ धर्मपदका श्लोकहरूमा पनि तथागत शब्दको प्रयोग नगर्थ्यछ । तै पनि सूत्र पिटकादि ग्रन्थहरूमा सर्वत्र यही नामको अधिक प्रयोग हामी पाउँछौं । स्वयं बुद्धलाई यो नाम नै अति प्रिय रहेको बुझिन्छ । भिक्षु समूहलाई गहन गम्भीर धर्म देशना गनु हुँदा उनले आफ्नो निम्ति 'तथागत' नै विशेष रूपले प्रयोग गनु भएँन् । सकिन्छ संसार चक्रमा घरिघरि फैसाई चुमाई राख्ने म-मेरो' भन्ने संकुचित 'अहंभाव'को घेराबाट उनी मुक्त भइसकेको र उनको अविचल चित्त-विमुक्तिको यो द्योतक हो । नलक सूत्रको अन्तमा भिक्ष अनुरूद्धलाई सम्बोधन गर्दै स्वयं बुद्धले भन्नु भएकोबाट पनि कुरो पुष्टि हुँच । वहाँले भनेका थिए, 'तथागतसित पुनजन्म दायक आस्तव केही रहेन, मूलसहित नै नष्ट भइसक्यो, शिरोच्छेदित ताल वृक्ष दै पुनजन्म शृङ्ख भइसक्यो । भविष्यमा उत्पन्न हुने छैन हे अनुरूद्ध तथागत' यस प्रकारका हुन्छन् ।'

बुद्ध जीवनीको अध्ययनबाट याहा पाइन्छ, सस्वोधि ज्ञान प्राप्त गरी सकेर एक हृता पछि प्रथमांप्रथम उनले आफ्नोनिम्ति तथागत शब्द प्रयोग गरेका थिए । तपस्मु अनि भलिक दुइ व्यापारीहरूले उनी बुद्ध भइसकेको आहा पाए पछि उनलाई केही खाद्य पदाथं चढाउँदै उनीसित स्वीकार गर्ने निवेदन जब गरे तब उनले आफ्नो निम्ति 'तथागत' प्रयोग गर्दै सोचेका थिए, "तथागतले त हातमा ग्रहण गरी लिने गर्दैनन्, कुन पात्रमा ग्रहण गर्है !" यस पछि आफू प्राप्त गरेको सम्बोधि ज्ञान सुनाउन आफ्ना ती पुराना साधीहरू पञ्चभद्रवर्गीय कहाँ आईकन प्रवचन गर्नु हुँदा उनीहरूले भगवान बुद्धका निम्ति 'आवुसो !' शब्द मात्र प्रयोग गर्दा बुद्धले भनेका थिए, "भिक्षुहरू हो ! तथागतलाई नाम लिएर वा 'आवुसो' भनी न भन । भिक्षुहरू हो ! तथागत त सम्यक सम्बुद्ध हुन् ।" यसरी हामी देख्छौं बुद्धत्व प्राप्त गरे पछि उनले आफूलाई शुभदेखि तथागत नै विशेष रूपले प्रयोग गरी आएका थिए ।

भगवान बुद्धलाई 'तथागत' भनिएको धेरै कारणहरू आचार्य बुद्धघोषले गरेका छन् भनी उल्लेख गरिएको पाइन्छ । ती कारणहरू मध्ये एक दुइवटा यस्ता छन्-

भगवान बुद्ध उसै प्रकारले (तथा) आए (आगत) जसरी पहिले पहिलेका अन्य ज्ञानीहरू (बुद्धहरू)

भगवान बुद्ध उसै प्रकारले (तथा) गए (गत) जसरी पहिले पहिलेका अन्य ज्ञानीहरू (बुद्धहरू);

भगवान बुद्ध 'तथा' (सत्य)का लक्षणहरूबाट आगत, सम्पन्नागत वा मुक्त छन् ।

भगवान बुद्धले 'तथता'को ज्ञान स्वयंका प्रयासले साक्षात्कार गरे, त्यसैको उपदेश अनि तदनुरूप जीवन बिताए ।

भगवान बुद्ध सबै माथि विजयी हुनु र उनको विजयलाई कसैले अतिक्रमण गर्न सक्दैन ।

भगवान बुद्ध आफैले पनि 'तथागत'को अर्थ बोध गराउनु भएको अंगुत्तर निकाय अनि दीर्घं निकायका सूत्रहरू अन्तर्गत ठाउँ ठाउँमा हामी पाउँछौं । वहाँकै वचनानुसार, "भिक्षुहरू हो ! तथागत जो भन्नु हुन्छ त्यही गर्नु हुन्छ, जस्तो वहाँ गर्नु हुन्छ त्यस्तै न भन्नु हुन्छ । यसैकारण उनी तथागत कहलाइन्छ ।" संक्षेपमा यसैलाई यथावादी तथाकारी, यथाकारी तथावादी तथागत भनी उल्लेख गरिएको हामी देख्छौं । हुन पनि तथागत-द्वारा यस्तो कुनै कुरो भनिन्दैन जो तथ्यपूर्ण छैन, असत्य छ तथा लक्ष्यसित सम्बन्धित छैन चाहे त्यो कुरो अरूका निम्ति प्रिय अनि रूचिकार नै होस् । तर फेरि तथागतले तथ्यका रूपमा सत्य जान्नु हुन्छ अनि लक्ष्यसित सम्बन्धित पनि छ तथापि अरूका लागि अप्रिय तथा अरूचिकार भए त्यो कुरो भन्ने सम्यक अवसर पनि जान्नु हुन्छ । किनभने तथागतको हृदयमा लोककानिम्ति अपरिमेय अनुकम्पा छ । यसरी तथागत शब्द सार्थक, तथ्यपूर्ण, लोकहितकर, अनन्त, असीमित, निर्बन्ध, मुक्तका प्रतीक नै हुन् भन्न सकिन्छ ।

अंगुत्तर निकाय अन्तर्गत तथागत सम्बन्धित कुरा बुद्धकै वचनमा केही यसरी छन्, "भिक्षुहरू हो ! यो संसारमा जे जति छन्, मार, ब्रह्मा, संन्यासी, ब्राह्मण, देव, मनुष्य तथा जे जति देखा षट्क, सुनिन्द्र अनुभव गरिन्छ, चिनिन्द्र; प्राप्त गरिन्छ, खोजिन्द्र, तथा मनमा

विचार गरिन्द्र ती सबै तथागतद्वारा पूर्णतया राम्ररी अवगत गरिसक्नु भएको छ । यसैले उनलाई तथागत भनिन्द्र ।" त्यसरी नै फेरि अन्यत्र भन्नु हुन्छ "…भिक्षुहरू हो ! यस समस्त संसारमा देवगण, मारहरू, ब्रह्मादि देवहरू साथै संन्यासी ब्राह्मण देवहरू साथै संन्यासी ब्राह्मण देव-मनुष्यहरू माझ तथागत नै महाविजेता हुन्, उनी नै अविजित छन्, दिव्य दृष्टि युक्त छन्, (असाधारण अलौकिक) बल संचालक हुन्, यसैले उनी तथागत कहलाइन्छ ।" यस प्रकार वहाँले आफ्नो निम्ति तथागत शब्द प्रयोग गर्नु भएको र त्यसको गहन अर्थ पनि खुलस्त गरिदिनु भएको देखिन्छ ।

त्यही अंगुत्तर निकायको एक सूत्रमा बुद्धले आफूसित भएको (अरू कसैसित नहुने) सर्वोच्च ज्ञानमय अनुपम असाधारण दश प्रकारका बलको उल्लेख गर्दै विशेष रूपले 'दस तथागत बलाति' भएको छ । यही दश-बल युक्त हुनाले तथागतले महान धर्म सभाहरूमा अनुत्तर धर्मचक्र संचालित गरी सिहनाद गरिरहनु हुन्छ भनी वहाँकै वचन उद्भूत गरिएको हामी पाउँछौं । यसबाट बुद्धले आफ्नो लागि तथागत शब्दकै विशेष महत्त्व दिनु भएको सुस्पष्ट हुन्छ ।

सम्बोधि प्राप्त गरेपछि मात्र 'बुद्ध' भनिने हुनाले हामी बुद्धको जन्मभयो भन्दैनौं तर सिद्धार्थ लभ्य भयो भन्छौं । यसरी नै हुनत बुद्धत्व प्राप्ति पछि मात्र तथागत भनिएको विशेष हामी पाउँछौं तर स्वयं बुद्धले बुद्धत्व प्राप्ति अघिका केही अवस्थाको उल्लेख गर्दा पनि तथागत प्रयोग गर्नु भएको कतै देखिन्छ । जस्तै आफ्ना जीवनका अन्तिम परिच्छेदमा चुन्दकहाँ भोजन गरिआए पछि भिक्षु आनन्दलाई वहाँले भनेका थिए, "...अण्ड नै

अरुहरूले प्रदान गरेको भोजन भन्दा यी दुइ भोजन महान फल एवं आनिसंस अधिक भएका हुन्, कुन दुइ-जुन भोजन पछि तथागतले सम्बोधि प्राप्त गरे अनि जुन भोजन पछि तथागतले अनुपादिसेस निर्वाण धातु प्राप्त गरे।” अर्थात पहिलो भोजन बुद्धत्व प्राप्ति अधिको पनि ‘तथागतले’ भन्नु भएको छ। उसरी नै यसे अन्तिम अवस्थामा आनन्दलाई सम्बोधन गर्दै श्रद्धावान कुलपुत्र-कालागि संवेग उत्पन्न हुने दशानीय चार स्थानहरू बताउँदै बुद्धले भनेका छन् “यहाँ तथागत जन्म भएको हो भनी यो स्थान (लुभिनी) दशन गर्न योग्य तथा वैराग्य उत्पन्न हुने ठाउँ हो।”

हामी सश्रद्धा तथागतको पूजा गर्दौं आ-आफ्ना विधि र अनेक ढंगले। सांच्चै हुन पनि उनी पूज्य हुन्, वन्दनीय हुन्। अवश्य उनको पूजाअर्चना हुनै पर्छ। स्वयं बुद्धको वचन मानिएको सूत्तिपातमा तथागत पूजा

योग्य छन् भनी रसिला शब्दहरूमा उनको वर्णन पनि हामी पाउँछौं। तर वास्तवमा तथागतको साँचो यथाथ पूजा कसरी हुन्छ त्यो पनि बुद्ध तथागतके वचन (जो उनले आफ्ना जीवनका अन्तिम चरणमा कुशीनगरमा दुइ शाल बृक्षका माझ उनको शरीरमाथि दिव्य पुष्प वृष्टि भइरहेदा आनन्दलाई भनेका थिए। सदैव स्मरण राखन योग्य मात्र होइन आवश्यक पनि छ। उनले भनेका थिए, “……आनन्द! यसरी फल चढाई दिव्य सुगन्धादिले पूजा गर्दैमा तथागतलाई साँच्चै नै सम्मान गरिएको हुन्। आनन्द! जब भिक्षु भिक्षुणी उपासक उपासिकाहरूले सम्यक धर्मको मार्गमा हिँडी सञ्चा हृदयले धर्माचरण गर्दछ तब तथागतको साँचो पूजा हुन्छ। तथागतका उपदेशानुसार आचरण व्यवहार सुधारी हिँडे पछि मात्र तथागतलाई वास्तविक सम्मान-पूजा गरिएको ठहरिन्छ।”

छपाई सम्बन्धी हरेक कामको लागि

शाक्य प्रेसलाई

सम्झनु होस् ।

ॐ बहाल, काठमाडौं

फोन १३६०४

आनन्दकुटी विद्यापीठ स्तम्भ
सत्यताको मार्गमा पुग्ने छौ ।

— विजयलक्ष्मी माथेमा
शिक्षिका आ. कु. बि.

ए मानव तिमी एक महान व्यक्ति है,
त्यसैले मुख अन्ध्यारो नपार नपार ।

कसैलाई तिमीले क्षुद्र वचन नबोल,
मिजासिलो वचनले अरुसित बोल ।

अरुको भोक प्यास मेटाउन नसके,
पानी मात्र भए पनि अगाडी राखी देऊ ।

शत्रु माथी दृष्टि परे पनि शत्रु भाव नै नराख,
दृढ भइ सत्यताको बाटोमा नै लम्किन देऊ ।

आफूलाई खाल्टोमा पूर्ण आए पनि,
उसलाई खाल्टोबाट निकाल्ने यत्न गर ।

भोकै बस्नु परेपनि कसैको आधारमा न बस,
केही नपाए खाली नून र पानी पकाऊ ।

त्यही हाँसी हाँसो सबै मिली बाँटेर खाऊ,
दिक्क नमानी कर्म नसम्झी हाँसेर खाऊ ।

चौरासी व्यञ्जन भन्दा के कम हुन्छ ?
सुकूलमै बसेपनि सोफा सेट भन्दा के कम हुन्छ ?

तिमी सन्तोषी बन मार्ले कहिले पनि छुन्दैन,
तिमी सन्तोषी बन मार आफै काँप्दै भाग्न्दै ।

तिमीले अलि परिश्रम गर परिश्रम गर,
तिमी अवश्य सत्यताको मार्गमा पुग्ने छौ ।

मंसीर पूर्णिमा

- भिक्षु मैत्री श्रीलंका

नगवान् बुद्धारा भएको समाज परिवर्तन बारे विचार गर्दा नारी स्वतंत्रता मगजमा रहस्यक आई हाल्छ । पहाडहरूमा ठक्कर खाई आएको चीसो हावा कै भारतीय नारीहरूले बुद्धको पाला देखि स्वतंत्रता पायो भन्नुमा अत्युक्ति न होला । यो कुरा बौद्ध साहित्य थेरी-गाथाले बताउँछ । त्यस बेला फुकेको शंखध्वनि आजसम्म गुंजिरहेको छ ।

भारतीय ब्राह्मण धर्म अनुसार त्यस समयका नारी-वर्ग आज कै चल्ता पुर्जा थिएनन् । राष्ट्रिय तथा धार्मिक स्वतंत्र प्राप्त गर्न असमर्थ भएका एक जाती नारीको रूपमा प्रसिद्ध भए । त्यसबेला आमा-बाबुहरूले छोरी जन्माउन चाहेनन् । कोही छोरी पाउनु अभाग्य संझनथे । कोही छोरी जन्मदा कसैले थाहा नपाउने गरी खोलामा बा कहीं जंगलमा पर्याकेर आउन सम्म पनि साहसी भए । नारीवर्ग स्वतंत्रसाथ बाटोमा हिड्न पाउँदैनथ्यो । विवाहित नारीहरू पुरुषहरूको मृत्यु पैचि सती जानु पर्दर्थो । त्यसो नगएतापनि अभागिनी ठहरिन्थे । केही नर्यां लुगा बा गह-नाहरू लाउन बा उत्सवहरूमा जान पाउँदैनथ्ये । त्यस कारण सानै उमेरमा बिहे हुनेहरूलाई धेरै जसो आपत पर्दर्थो । हिन्दू विवाह नीति अनुसार छोरीहरूबाट चाँडै अलग्ग हुन चाहने आमा बाबुहरू छिट्टै आफ्ना छोरीहरूलाई बिहे गरी दिन्थे । जन्म भएदेखि नमरे सम्म आमा बाबुहरूको बा पतिको काबूमा बस्नु पर्ने हिन्दू नियमानुसार घरमा मात्र बस्नु पर्ने नारीवर्गलाई त्यस अन्ध विश्वासलाई तोडी भगवान् बुद्धले उनीहरूलाई स्वतंत्रता दिलाइ दिनुभयो ।

बुद्धत्वलाभ गरी पाँच वर्षको अवधिभित्रमा भिक्षुणी शासनको स्थापना वहाँले गर्नुभयो । आफ्ना श्रावकको रूपमा भिक्षु-भिक्षुणी, उपासक-उपासिकाको चार थरिका परिचय दिनुभयो । त्यसेको फल अनुसार श्री लंकालाई भिक्षुणी शासन वा नारी स्वतंत्रता पाइयो ।

मंसीर पूर्णिमाको दिन श्री लंकाबासी बीदू नारीहरूको लागि महत्वपूर्ण दिन हो । सिहली नारीहरूले कहिल्यै नपाएको राष्ट्रिय तथा धार्मिक स्वतंत्र भारतबाट श्री लंका पालन भएका संघमित्रा अहंत भिक्षुणीको कारणले उदाएको थियो । त्यस्तै बौद्धहरूको पूजनीय परिभोगिक चैत्य बोधि वृक्ष (पीपलको हांगा) श्री लंकामा लगिएको पुनीत दिन पनि मंसीर पूर्णिमा कै दिन हो । श्री लंकाको वंश-वली अनुसार २४०० वर्ष पुरानो यस प्रकारको धार्मिक चीजद्वारा पवित्र भएको मंसीर पूर्णिमा श्री लंकाको नारीवर्गलाई अति नै महत्वपूर्ण दिन हो भन्न सकिन्छ । उक्त दिनमा श्री लंकाबासी नारीजाति सबै मिली संघ-मित्तालाई कृतज्ञभई गुणसम्पूर्ण धूमधाम साथ समारोह मनाउँदैन्थन् ।

अहंत महेन्द्र महास्थविरज्यूबाट धर्म प्रवचन सुनी सर्वप्रथम अनुलादेवी र पाँचसय नारीहरूले धर्म अवबोध गरे । त्यस पॆचि उनीहरूले प्रव्रज्या मागे । उनीहरूकै आग्रह अनुसार भारतबाट संघमित्ता अहंत भिक्षुणी सहित ११ जबान भिक्षुणीहरू श्रीलंका आएका थिए । र पहिलो पलट अनुलादेवीलाई प्रव्रजितगरी भिक्षुणी शासन श्रीलंकामा स्थापना गर्नु भयो । संघमित्ताज्यूले श्री लंकोको नारी समाजमा परिवर्तन ल्याई दिनु भयो । फलतः हजारौ

बौद्ध प्रश्नोत्तर

(हेराकाजी सुजीकारबाट प्राप्त)

१. प्रश्न- भगवान् बुद्धको परिनिर्वाणको कति वर्ष पछि
अशोक सम्राट भएको हो ?

★उत्तर- बुद्धको परिनिर्वाणभई २९८ वर्ष हुँदा ।

२. प्रश्न- पाटनको पुलचोकको सबभन्दा ठूलो चैत्यको
मुनि भुइं मा गाडिराखेको नेपाल संबत् ५२७ को
नष्टप्रायः अवस्थाको शिलालेखमा कति प्रका-
रका लिपि छन् र ती के के हुन् ?

★उत्तर- तीनवटा लिपि छन् र ती हुन् रञ्जना, गुप्त
(लिच्छवि) र नेपाल (नेपालभाषा)

३. प्रश्न- कस्तो प्रकारको दानलाई दानदास भनिन्छ ?

★उत्तर- आफूले प्रयोग गर्ने वस्तु भन्दा निम्नकोटिको
वस्तु दान गर्नुलाई भनिन्छ ।

४. प्रश्न- “लुम्बिनी”को नामोच्चारणले मात्र पनि बुद्धको

(११ पेजको वाकी)

नारीहरू दिनका दिन प्रव्रजित हुन थाले । राजा दुष्टगाम-
जीको समयमा श्री लंका भिक्षुणी शासन अति नै
भजबूत भै राखेको थियो । सिहली नारी इतिहासको
स्वर्णयुग उक्त युगलाई मान्न सकिन्छ । विभिन्न ग्रन्थहरू
लेखन र धर्मदूत कार्य गर्नमा सिहली नारीहरू अग्रसर
भएको कुरा भारत इतिहास बताउँछ । चीनमा भिक्षुणी
शासन स्थापना गर्ने श्रेय सिहली भिक्षुणीहरूलाई छ ।
यदि अशोक राजाकी सुपुत्री संघमिता श्री लंका नबाइ
दिएको भए माथि उल्लिखित कार्यहरू गर्न उनीहरू दक्ष
हुँदैनयै होलान् । वहाँले सिहली नारी प्रति दया
राखी गर्न भएको प्रात्म परित्याग सधै सिहलीहरूले
सम्झि रहने छन् ।

संघमिता अहत भिक्षुणी आउनु भएको कारणले
प्रात्म भएको दोशो चीज जय श्री महाबाधिलाई (जहा

अक्षय, सदास्मरणीय विश्वभातृत्व र प्रेमभाव
हाम्रो अगाडि आउँछ ।” यो वाक्य कसको
उद्घाटा हो ?

★उत्तर- स्वर्गीय श्री ५ त्रिभुवनको ।

५. प्रश्न- कपिलवस्तु नै तिलोराकोट हो भनी प्रमाणित
गर्ने व्यक्ति को हो ?

★उत्तर- पी. सी. मुखर्जी ।

६. प्रश्न- “संस्कृतितर्फ दृष्टि दिँदै लगेमा नेवारी संस्कृति
नेपाली संस्कृति भन्न सकिन्छ ।” यो वाक्य
कसले पोखेको हो ?

★उत्तर- बमर्को भिक्षु धम्मावध ।

७. प्रश्न- अष्टलोक-धर्म के के हुन् ?

★उत्तर- लाभ, अलाभ, यश, अप्यश, निन्दा, प्रशंसा
तथा सुख र दुःख हुन् ।

बसी भगवान् बुद्धले बोधिज्ञान प्राप्त गर्नुभयो ।) मान्न
सकिन्छ । यसले बुद्धका बोधि-लाभ दर्शाउँछ । विश्व
भरिमा ऐतिहासिक बोधि वृक्ष यही हो भन्न सकिन्छ ।
सिहली जातिकालागि सर्वश्रेष्ठ पूजनीय वस्तु यही हो ।
२५०० वर्ष अगाडि सत्यको खोजीमा हिँडेको भगवान्
बुद्धको ऐतिहासिक चिन्ह विश्वलाई देखाउन पाउँदा
सिहली जाती गौरबकापात्र छन् । उनीहरू अहोभाय
ठान्दछन् । हजारौं वर्ष देखि सुरक्षा गरी आएको बोधि-
वृक्षको कारणले उनीहरू विश्वको प्रशंसाका पात्र छन् ।
उक्त पूर्णिमालाई नेवारीमा थिलायोमरी पुन्ही भन्द-
छन् । कृ पूजा र धनेश्वर मेला पनि नेपालीहरूले यस
दिन मनाउँदछन् । त्यस कारण उक्त पूर्णिमाको दिन सिंह-
लीलाई मात्र होइन नेपालीलाई पनि र साथै नारी
स्वतंत्रता बारे बिचारगर्दा समस्त विश्वलाई नै महत्त-
पूर्ण दिन हो ।

महाप्रज्ञा नाप छत्कल

- भिक्षु प्रज्ञारश्मि

थन्न पाठकपिनि न्ह्यःने तया च्वनागु छत्कलया
खें जिमिगुरु महाप्रज्ञा भिक्षु जृया च्वंवलय् वसपोल
नाप भक्तजनपि छत्कल जृगुया रूप रेखा जक ब्वयागु
खः। जि थूये सकलन याना तयागु जक खः। छत्कलजूगु
थथे खः-

“गुरुदेव ! छलपोलं बाखें कना विजयाः बलय् ध्व
र्णीगु शरीरय् खुता प्रकारया धातु दु धैगु खें जकं धया
विजयात्। तर व खुता धातुया व्याख्या याना बिमज्याः।
धुगु बारय् छक छुटे छुटे ज्वीक ध्वीक कना विजयाः सा
बाँलाइला ?”

हे भक्तजन ! थन बाँलागु न्ह्यः (प्रश्न) यात।
आः जि कना हय्। बाँलाक ध्यान विया न्यै। ध्व खं
सीकातय् मागु खः।

क्लिच्याता पृथ्वी धातु :-

- | | |
|-------------------------|---------------------|
| १) (छयने च्वंगु) सं, | १०) नुगः स्ये |
| २) म्हय् च्वंगु चिमिसं, | ११) स्ये, |
| ३) लुसि, | १२) पिलि, |
| ४) वा (दाँत) | १३) अपि, |
| ५) छ्यंगु, | १४) स्वं, |
| ६) ला, | १५) तःपुगु आतापति |
| ७) नसा (स्नायु) | १६) चिकिपुगु आतापति |
| ८) क्वँय् (हाड़) | १७) सःपौ, |
| ९) जलस्ये | १८) गो (भोडे) |

थुलि पृथ्वी धातु जुल ।

क्लिप्यता आपो धातु :-

- | | |
|----------------------------|-----------------------------|
| १) रथो, | ८) चःति, |
| २) न्ह्यपु, | ९) रुवबि, |
| ३) मित्त, | १०) दा:, |
| ४) म्हृतुइ बुयावैगु ई, | १२) न्हासं वैगु न्हि, |
| ५) घालं पिहाँ वैगु न्हि, | १३) क्वँय् साले च्वनीगु लाः |
| ६) हि, | १४) च्व, पिशाब |
| ७) लायागु चिकं, | |
| प्यता तेजो धातु :- | |
| १) पाचक तेज (अग्निं) | |
| २) जीणंतेज | |
| ३) तापतेज | |
| ४) संतर्पन तेज | |
| वायु धातु खुता :- | |
| १) सासः दुहाँ पिहाँ ज्वीगु | |
| २) धका वैगु, | |
| ३) प्यनं पिहाँ वैगु फ्य्, | |
| ४) फिरि फिरि सनीगु, | |
| ५) प्वाथय् हालीगु | |
| ६) हार्छिका वैगु, | |

क्लिच्याता इन्द्रिय, विषय, विज्ञान धातु :-

१. चक्षुधातु, २. रूप धातु, ३. चक्षु विज्ञान धातु,
४. श्रोत धातु, ५. शब्द धातु, ६. श्रोत विज्ञान धातु,
७. धाण धातु, ८. गन्ध धातु, ९. धाण विज्ञान धातु,
१०. जिह्वा धातु, ११. रस धातु, १२. जिह्वा विज्ञान धातु,
१३. काय धातु, १४. स्पर्शधातु, १५. काय विज्ञान धातु,
१६. मनो धातु, १७. कल्पना धातु, १८. मनो विज्ञान धातु,
- थुलि सम्बन्ध धातु जुल ।

थुकी पृथ्वी धातु जुक्व कलयागु पुर्जा थें। जल धातु, जुक- पुर्जाया शाक्ति थे। पुर्जा चले जूरुलि तेज धातु दया च्वन। तेज धातु द्वारा वायु उत्पन्न जुया च्वन। आकाशयात धातु धाई मखु। छाय धासा आकाश द्वारा छुं उत्पन्न ज्वीनं मखु, आकाश उत्पन्न जूगु नं मखु। आकाशं छुं ज्या याइनं मखु। उकि आकाशयात धातु धाई मखु।

इन्द्रियादि (मिखा, न्हाय आदि) (१८) छिच्याता सम्बन्धित धातु उपरोक्त कल (मशिन) द्वारा चले जुया च्वंगु अहंकारया कारण खः।

उक्त खुता धातु ज्ञानयात प्रज्ञा चक्षु द्वारा अखण्ड दर्शन जुया च्वंम्हस्या अहंकार नाश जुया वनी।

“हे गुरुदेव, थव छलपोलं कना विजयागु परमार्थ ज्ञानयात मनूत्यसं हे नं थ्वीके थाकुगु छाय्?”

“हे भक्त ! मनुष्य धाववसिनं हे थ्वीके थाकुगु मखु। थये मतीतयगु पाय्छि मजू। थ्वीके फुपि नं दु, तर गुलि धासा थ्वीके मफुपि आपा। थ्वीके फुपि म्ह (कम)।”

“गुरु देव ! परमार्थ ज्ञान मथूपि स्वया थूपि कम् जूगु कारण छु ?”

“हे भक्त ! श्रीखण्ड धयागु फुक्क बने दै मखु। किसि फुक सिके गजमणि दैमखु। मणि धावव हे पार-समाधि ज्वी मखु। अथे हे मनुष्य धाय मात्रं सकसिनं परमार्थ ज्ञान थ्वीके फै मखु।”

“गुरु देव ! उकियागु कारण नं दयफु कि ? गुजाम्ह व्यक्ति थ्वीके फै ? हानं गुजोम्हसे थ्वीके फै मखु।”

हे भक्त ! कारण अवश्यन दु। छाय मदै। गथे रंगी चंगी गिलासय छगः हे थल यागु लः लुना यके बलय गुजागु रंगयागु गिलास खः लः नं उजागु हे रंग ज्वी। अथे हे सांसारिक विषयस रंग रंगे जुया च्वंपि मनू मध्यय नं अत्यन्त हे भुले जुया च्वंपिसं छुं हे थ्वीके फैमखु।

प्यव्वे स्वब्ब रगे जुया च्वंपिसं भति भति थ्वी। बछि (पसास प्रतिशत) रंगे जुया भुले जुया च्वंपिसं आपालं थ्वीके फै। पयाना भरि रगे जुया च्वंपिसं फुकं धीयें थ्वीका काय् फै तर फुकं व्यवहारय छ्यले फैमखु। सांसारिक विषय भोगय छ्यितहे भुलय मजूपि थ्वीका कयाथें व्यवहारय छ्यला मुक्त नं जुया वनी।

भूलसुधार

वर्ष ८ अंक ८ या आनन्द भूमि पत्रिकाय् जीर्णोद्धारया लागी सहयोग शीर्षकम् २०३४ स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलःया आयोजनाय् खुसः त्रीर्थयात्रीत रेलं यंका ज्वीःमाथाय् २०३८ सालय् धैगु भूल जूवन। सचे याना ब्बना दिसं।

मानव जीवनय् बुद्ध धर्मया महत्त्व

- अगम्यरत्न कंसाकार

बुद्ध धर्मयागु महत्त्व द्वीके न्हाः न्हापां धर्म धैंगु
छु ? धैंगुनि सीके माथे ताया । साधारण तथा धर्म
धैंगु कर्तव्य पालन यायगु खः । यथे धायबलय् धर्म धैंगु
हे कर्तव्य व कर्तव्य धैंगु हे धर्म जूवनी । बुद्ध धर्म अनुसार
पूजा निगु प्रकारया दुः- आमिस पूजा १) धुं धुपाय् आदि
तथा, दो पूज्याय् गु व २) प्रतिपत्ति पूजा-कर्तव्य पालन
यायगु । बुद्ध निगु प्रकारया पूजा मध्ये प्रति पत्ति पूजायात
अप्पो स्थान व्यु । थुकि सिदतकि मानव जीवनय् कर्तव्य
पालन याय् हे माः । अय् जुया: कर्तव्यंयाना बुद्ध धर्मया
महत्त्व दत ।

जब मनूतसे कर्तव्य पालन याइ अले इपि मिलेय् चलय्
जुया चवने के । त्वापु ख्यापु दैमखु । थुकि याना मानव
जीवनय् शान्ति ज्वी । यथे हे संयुक्त राष्ट्र संघं शान्तिया
लागि बुद्धधर्म यागु पंचशील लिघसां कया, अन्तर्राष्ट्रिय पंच-
शील दक्कल । गुकींयाना यको राष्ट्र राष्ट्रया विचय् सहयो-
गया भावना जागृत जूल । अले परस्पर सहयोग यायगु व
त्वापु मयाय् गु कबुल लहात । थुकि याना संसारय् शान्ति
याय् त यको अपुल । बुद्ध छम्ह शान्ति दूत खः । अय् जुया
शान्तिया दक्कलय् तःधंगु माध्यम हे बुद्धधर्म खः थे च्वं ।
शान्तिया खँ मेमेगु धर्मयूनं मदुगु मखु दु, दुसां तवि ज्याय् छेले
मफु । छाय् धासा जैन धर्मविलभीतसे बुद्ध धर्म सोया
अप्पो हे वा माःगु स्वयानं अप्पो हे शान्ति बीय त्यंगु दु । की
अम्ह सी धका लैय् ज्वीबलय् बं पुना सास ल्हायबलय् कापतं
स्हासय् व महुतुइ चिनाः ज्वी । इव कीगु व्यवहारिकता
स्वया अप्पो च्वे लात । गुकीयानाः व्यवहारय् छेले
आकुल । तर बुद्ध धर्म शान्ति मध्यम मार्गं याना यंकेगु

जूगुलि व्यवहारिक जू । इव नं मानव जीवनय् बुद्ध धर्मया
महत्त्व खः ।

बुद्ध धर्म मानव विकास यायूतनं यको तेवा व्यु ।
विकास धैंगु अथे ज्वी मखु । यदि देश विकास यायगु
धैंगु जूसा पहिला व दंशया प्रत्येक मनू मनूया विकास
ज्वीके मानि । इव मनू मनूया विकास अले समाजया विकास
ज्वी । दक्को समाजया विकास याय् फसा तिनी देश बने
ज्वी । यथे विकासयात दक्कले न्हापां स्वतंत्र चिन्तन
दयकेमा । इव स्वतंत्र चिन्तनयात बुद्ध प्रमुख स्थान बिया
बिजयागु दु । बुद्ध धया बिजयागु दु, “गुरुं धाल याय् व
वा बुद्धं धाल धाय् व खं यात छिमिसं ठिक धका भाषी
मते । न्हापां व खं ठिक जू लाकि मजू धका: यगु मनेनि
वाला स्व । थुकिनं सी दु कि बुद्ध धर्मे स्वतंत्र चिन्तनया
गुलि याय् दु धका । बाइबलय् च्वयातगु अनुसार पृथ्वी
पतिचिं हं । तर धात्वे झीसं स्वतंत्र चिन्तनं विचार
मयासे बाइबलय् धया तःगु ठिक हे ज्वी धका सुंक
चवना च्वंसा पृथ्वी पतिचिंगु मखु गोलागु खः धका:
धाय् फैमखु । अय् जुया स्वतंत्र चिन्तन मानव जीवने
तस्सकं आवश्यक जू । यदि स्वतंत्र चिन्तन म्वाः धैंगु खः सा
त्वापु सुरु ज्वी कारण थम्हस्यां खः मखु हे छुतय् याय्
फैमखु । मुस्मां तयगु व हिन्दू तयगु विचय् स्यायपाले
चले ज्वीगु स्वतंत्र चिन्तन मदुगुलि याना खः । अय् जुया
स्वतंत्र चिन्तन मन्तकि न्ह्यपु मन्त, न्ह्यपु मन्तकि मानव
अस्तित्त्व मन्त । उकि इव स्वतंत्र चिन्तन छ्यगूनं मानव
जीवनय् महत्त्वगु वस्तु जू वः ।

बुद्ध धर्मय् जातपातयात स्थान बियातगु मदु ।

जव तक जातपात धैगु दे अबलय् तक मनुखं मनूथा प्रति वृणा याइ । चव जातिम्ह मनूखं कव जातिम्ह मनूयात कवत्यली । थय् जुलकि समाजया मू देमखु । बुद्धं धै विजयाःगु दु- “जातं ज्वीमखु ब्राह्मण, जातं ज्वी मखु चण्डाल, कमं हे ज्वी ब्राह्मण व कमं हे ज्वी चण्डाल ।” थुकिनं सी दु कि बुद्धं जातपात मानय् मया । गुगु देशय् जातपातया सवाल ज्वी उगु देशय् विकास यायत थाववी । कीगु देशेयनं जातभातया सवाल याय् मज्यू धैगु ऐन दय्के धुँकल । थज्यागु जातभातया भिन्नतां यानाः स्यनाः धवगिना च्वंगु समाजयत उत्थानया लागी बुद्धं धर्मं यक्वो तेवा व्यू । जातभातया अन्त जूसा समाजय् समानता दै । उकि बुद्धं धर्मया मू मानव जीयनय् अप्व दुगु खः ।

दार्शनिकतय्गु कथं स्वल धासा बुद्धं धर्मे धार्मिक मनू- तय्त अपुक मोक्षया लैं कगनी । मेमेगु धर्मेय् धाय्कि हिन्दू धर्मय् मोक्ष प्राप्ति धाय्बलय् कीगु बौद्धं धर्मया अभिधम्म अनुसार रूपावचर भुवनतक वा स्वर्गं लोकय् च्वनी । तर थुकि यात जैन धर्मावलम्बि तय्सं धाइ स्वर्गं तक्कला धर्मया शक्ति वति तर अन थ्यन धायवं न्हाबले धर्मया शक्ति फ्वी धका ग्याइ थुकि यानाः दुःख ज्वी । अले जैन धर्मं अनुसार मोक्ष धैगु अरूपावचर भुवन तक वा अस्थायि मोक्ष प्राप्ति स्थान तक थ्यनी । तर बुद्धं धर्मं थव सोयानं च्वे स्थायी मोक्ष वा निर्वाण तकनं थ्येके ज्यू । गुगु निर्वाणे ध्यनकि पुनर्जन्म ज्वीमखु साथय् दुःख धयागुनं ज्वीमखु छायधासा थुकि यानाः हाकनं हाकनं जन्म ज्वी माःगु दुःख, बुरा बुरी ज्वीमागु दुःख, सी मागु दुःख ग्रोपि नाप बायाक्वने माःगु दुःख ज्वी मखु । हाकनं मेमेगु धर्मय मोक्ष प्राप्तिया लागी तपस्या

यायमाः ध्यान यायमा वा धर्मया नामय् अनेक कष्ट सहयायमाः । तर बुद्धं धर्मे यीसं जातक बाखै न्यनागु अनुसार मू छक जक पुलांन अरहंत, न्यासि वनाःन अरहत जूपि दु । थव बुद्धं धर्मय् धर्मया नामे शारीरिक कष्ट सहयाय् म्वा । थय् जुया नं बुद्धं धर्मं मानव जीवनय् अप्व ध्याय् खेले दु ।

आ; ध्यावहारिक कथं काय बुद्धं धया विजयागु अनुसार छुं चीज नं यःत यः धका वा बाँलाः धकाः तस्सक उकी आसत्त ज्वी मते उकि यानाः दुःख ज्वी । धाय्कि सुयां घडि छगः तस्सक बाँलाःगु यःगु दु । तर व घडि छन्हू अकस्मात् तन । तं बलय् वया यःत यःगु वस्तु तोते माल । थुकि याना वैत पीर व दुःख बढय् जुल । थव संसार अनित्य खः । गुगु चीजया सृष्टि जुल धाःसा व छन्हू नष्ट ज्वी तिनी । थव आधारं स्वत धाःसा यीसं मां धकाः नं क्वातुक जवना ते मज्यू वा आपाः येका तय् मज्यू । थुकि यानाः अनित्य संसारय् भवचक्रय् चाःहिला च्वम्हं मा सित धाःसा व मां यात यक्को येका तयागु करणं याना अप्व दुःख ज्वी । बुद्धं धया विजयाःगु दु “संसारय् उत्पन्न जुक्व वस्तु विनासशील खः” । थुकिया मतलब अनित्य धागु खः । अय् जुया छुं चीज यातनं अप्पो यः धकाः क्वातुक जवना तय् मज्यू थुकि याना दुःख ज्वी । अय् जुया अनित्य धकाः थ्वीकेगु हे ध्यावहारिक जीवनय् मानवयात बुद्धं धर्मं म बढय् याकल ।

यःत थःहे भरोसा धागु बुद्धं धर्मय् धात्यें बालांगु खैं ये ताः । छायधासा सुं सुयागु भरय् च्वना तरय् ज्वी मखु वा मेमेगु धर्मय् अप्पो याना जिमिगु शरणे वा धका यः तसें धाइगु तर बुद्धं धर्मय् बुद्धं जिगु हे

जि नं छुच्चा जुया वल

- भिक्षु अश्वघोष

छुच्चा शब्द बांसला खः, तर लुच्चा शब्द स्वयाः
गुलिखे चवन्हाः, चवय्लाः । लुच्चानाप लना स्वःसा
गुलिखे पा: । छुच्चा शब्द न्यने बलय् न्हायपं क्वाचुसे
च्वसांन इजेक्सन काय्यें खः । न्हापां छकः तिक्क मिनी लिपा
याउँइ । मनूतय् पुचलय् छुच्चा नं दु, लुच्चा नं दु ।
तर लुच्चा स्वयाः छुच्चा गुलिखे भि । उदाहरणया लागी
धायमाल धा:सा काय्मस्त व म्हायमस्त मखुपि, मभिर्पि
पासापिनाप भुलय् जुयाः लुच्चा जुया च्वन धा:सा मां अबु
छुच्चा जुया वै । छायधा:सा न्वाय माली, व्वः बी माली ।
मां-अबु व्वःजक विया च्वंसा लुच्चार्पि काय् मस्तसे धै
च्वनी—“जिमि मां-बी साप हे छुच्चा ।”

छुच्चा नं निधी दुः— सुधारया लागी व स्वार्थ्या
लागी छुच्चा ज्वीर्पि ।

मां-बी, गुरुवर्ग सुधारया लागी छुच्चा ज्वीरु ।
मेपि खः नुगः कय्कुर्पि थःम्हं छुं याय् भा: मखं,
कपिंसं याइगु ज्याय् कुखिनाः खःये च्वंक खँ लहानाः स्यंकः

(१६ पेजया ल्य)

शरणय् वा धकाः गबले धै विमज्याः । छाय् धा:सा बुद्धं
धा:गुकथं सुं मनुखं भिगु ज्या मयायकं शरणय् वनाः
तरय् ज्वी मखु । थव छगु नं बुद्धधर्मया महत्व खः ।

थव बाहेक बुद्धं यक्को उपदेश व्यावहारिक जीवन
यात लोगु विया विज्याःगु दु । छायकि वैर भावं वैर
शान्ति ज्वी मखु । उक्कि सीदत सुं वैर वल धा:सा वैत
नम्र ज्याः बसय् तयःमाः ।

थौं कन्हय् नेपालयात शान्ति क्षेत्र घोषित याना छ्यु
धकाः छी जूज वीरेन्द्रं विष्वया न्होने प्रस्ताव तया

ज्वीर्पि । थुक्यथंया छुच्चातय्त भि धाय् मर्क्षि ।

लुच्चा ला मुकं स्वार्थी जुल । थःत नं करपित नं
हित याइमखुपि । सुयागुं खं न्यनीमखुपि । म्हिताः व
प्याखं जक स्वयाः न्हि छ्याइपि ।

न्हापा भगवान् बुद्धया पालय् अनाथ पिण्डिक महा-
जनया काय् नं लुच्चा जुया च्वन । अबुम्हस्यां भगवान्
बुद्ध विजयाना च्वंगु दु वन्दना छकः याः वा धा:सा “वै
मखु जि ! बुद्धयाथाय् वन कि जि यत्थे ज्वी जी मखु ।
वायय् मज्यू, थव याय् मज्यू धाइम्ह । बुद्ध” धकाः धाइगु ।
अले अनाथ पिण्डिक दोखि दोखि निकः धयवा विया: तिनि
दुम्ह भाजु भगवान् बुद्धयाथाय् बाखं न्यंवन । अले तिनि
लुच्चा मज्जुल ।

दिवंगत पूज्य धर्मलोक भन्ते म्वाना च्वंतलेयात
भिक्षुपिन्त न्वाजक न्वाना विजयाइ । “भिक्षुपि तालय् मलात
धायय् बुद्ध शासन याकनं स्यनी ।”

छन्हु पूज्य अमृतानन्द भन्तेन जिर्पि निम्ह स्वम्ह

विल । अले क्यौं देशं बुद्ध जन्मय् जुगु दे खः धकाः शान्ति
क्षेत्र घोषितन याय् धुंकल आः मे मेगु देशं नं याइ तिनि ।
ध्वनं छीरु देशया लागी बुद्धधर्मया महत्व जुल ।

थव हे दक्को कारणं यानाः बुद्धधर्म थव बैज्ञानिक
युग्य लोगु धमं जल । बुद्धधर्म सकस्यां यःगुया कारण
युक्ति थाय् स्वया ज्या याय ज्यूगुलि खः । बुद्धधर्मया
भविष्य न्हापामिक रु छ वालाना वैचंगुया साथय् थवया
सिबय् अप्पो प्रचार प्रसार ज्वी तिनि । जि स्वे बुद्ध धर्मयात
थवया महत्वक्य वा धा:सा नानव धर्म धा:सा ज्यु ।

भिक्षुपित दीर्घ विजयात- 'नेपालय यकालिपि भन्तेपिसं क्वकुलिपि भिक्षुपित कजय् याय् मसःगुर्लि भिक्षुपि तालय् मलाना चल । बांलाक कजय् याय् फुम्ह नायः छम्ह माः । पूजय धमलिक भन्ते दनिबलय् हाले मासां, त्वाय् धासां नं आः वसपोल लुमना वः । वसपोलयात छुच्चाम्ह मुस्मां धकाः नं धाय् नं । तर आः वसपोलया मू दै चल । आः वसपोल ये न्वाइपि सुं मदु । उकि छच्चापि नं माः ।

छथाय् सीथाय् मसानय् भिक्षुपि सःतल । चलन अनुसार परित्राण पाठ व बाखं कने सिधल । सीम्हस्या अः वितिपिसं भन्तेपित दक्षिणा बीत संबलय् भिक्षु सुदर्शनं नु नु थन दक्षिणा काय् गु चलन बांमलाः धकाः भन्तेपित ख्याता हल । अबलय् गुलिसिन धाल 'गुलि छुच्चाम्ह सुदर्शन । दान बीपिनि श्रद्धां बीथन का । अथे मयः धायज्यू ला !'

उखुन्हु तिनि छथाय् महापरित्राण जूथाय् भन्तेपित कल्पवृक्ष (अनेक वस्तुत) दान विल । फुकसितं चिट्ठाया नम्बर साला बी धुंकाः नैपालय् हे मदुम्ह भन्ते छम्हसिगु नाम्य नं भन्ते छम्हसे नम्बर साला काल । अबलय् भिक्षु सुदर्शनं विरोध यानाः धाल- थन हे मदुम्हसिगु नाम्य भाग काय् मज्यू । विरामीपित जक काय् ज्यू । थन न सुदर्शनं छुच्चा जुल ।

आः जि छम्ह बाखं कना ज्वोम्ह भिक्षु जुयाः नं गुकथं छुच्चा जुल ले ? थव नं सीके माःगु खें खः । सिकसिन स्यू भिक्षुपिस परित्राणपाठ याइगु धेगु । श्रद्धालुपिसं भन्तेपित निमन्त्रण यानाः परित्राण पाठ याकी । अबलय् लः दुगु चलश छगः व जंकंका निला तःगु का न्वारा तयगु चलन नेपालय् दै चल ।

परित्राण पाठ याकेगु चलन मेमेगु बौद्ध देशय नं दु ।

तर बौद्ध देश श्रीलकाय् विरामियात परित्राण पाठ याइ

बलय् लः दुगु कलश तयाः पाठ याइगु गर्नगनं चलन दु । थव ठीक जू । न्हूगु छेय पाठ याइबलय् छच्चाखेर काप्यनाः पाठ याइगु दस्तुर दु । याइलण्डय् व वर्माय् नं परित्राण पाठ याइगु चलन दु । तर नेपालय् थे न्हाथाय् नं जलदुगु कलश व वक्खा तयाः पाठ याय् गु चलन मदु । थपाय् हाकःगु खे छाय् प्वंका चवनागु धाःसा झीथाय् परित्राण पाठ याय् धुंकाः न्हापां भन्तेपिसं गुह्येश्वरी जल काय्यें परित्राण जल कयाः त्वनी अनं लिपा तिनि मेपिन्त बी । थव चलन गुगु बौद्ध देशय मदु । उकि जि नं जल मकाया । विदेशी भन्तेपिसं धैचवनी नेपाः प्रहायान देश जुयाः थये जल काय् माःगु चलन धकाः । गनं बौद्ध देशय छ्ये छ्ये परित्राण ज्वीबलय् जल काय् गु चलन मदु । थव ब्रह्म प्रथा खः । भोजन याकूथाय् तक वक्खा तयाः परित्राण पाठ याय् गुर्लि छुं मस्यं । तर का मदु, लः थल मदु धकाः अलमलय् जुया चवनीगु । लः थल तयां छुं मस्यं । तर लः थल मन्तकि सुख मताः । भन्तेपिसं जल कयाः न छुं मस्यं । जि छम्ह छुच्चा जुयाः जल मकाया । जलमकयागु विश्वास मदयाः मखु । भन्तेपिसं नं जल काय् गु गनं बौद्ध देशय चलन मदु । थव गुर्जु प्रथा जुया वल धैगु जिगु विश्वास खः ।

सकिमिला पुन्ही छत्तु न्ह्यवः यलया गाः बहालय् महापरित्राण न्यायकल । थव दिया वारय् खूब चर्का चकि कथं छलफल जुल । छाय् धाःसा आनन्दकुटी विहारय् पुन्हीखुन्हु सकल भन्तेपि मुनाः बुद्धपूजा व भोजन दान याय् गु चलन जुया वैचवंगु स्वीदं पीदं दत । थव छगु संघ एकता व परस्परय् आत्मीयता दै चवंगु चलन खः । लय् अष्टमि खुन्हु नं गण महाविहारय् व औंसी खुन्हु श्री सुमंगल विहारय् आनन्दकुटी ये भिक्षुपि

मुनीगु जुगा च्वन ।

आः सकिमिला पुन्ही खुन्हु सूथय् महापरित्राण सिध्याः पुन्ही खुन्हु सकले अनहे भोजन ज्वीगु जुल । विहार पति बुद्ध पूजा जुया च्वंगु न अनियमितता ज्वीगु जुल । उकि जि ध्व दि मजिल धकाः विरोध याना । तर आनन्दकुटी विहारवासि भिक्षुपिस हे स्वीकार याःबलय् महापरित्राण सकिमिला पुन्ही छन्तु न्ह्यवः हे ज्वीगु निश्चित जुल । जि छम्ह छुच्चा जुया: उगु पुण्य कार्यस भाग मकया । आनन्दकुटी विहारया बुद्धपूजा कार्यक्रम संचालन याना ।

न्हापा न्हापा भिक्षुसंघया निर्णय खः पुन्ही खुन्हु, लय् अष्टमी खुन्हु व औंसी खुन्हु आनन्दकुटी, गण महाविहारय् व श्री सुमगल विहारय् बाहेक मेथाय् निमन्त्रणा स्वीकार मयाय् गु । तर उपासक उपासिकापिसं कर याना: निमन्त्रण याःगुलि भन्तेपि बिज्याय् माल । थुकिया जिम्मेदार सु धाय् गु ?

आनन्दकुटी विहारय् याइलष्डया तःधंम्ह पूजय धम्मधीर राज महामुनि महास्थविर छगू वर्षावास

च्वना बिज्यात । वसपोल लिहाँ बिज्याय् न्ह्यवः वसपोलयात बिदाइ समारोह जुल । वसपोलं अबलय् धैबिज्यात-“भिक्षुपिसं नारिघडि भ्यायगु वाँमलाः ।” अबलय् तक जि नं नारिघडि भ्याना तैतिनि । अले जिगु म्हुतु पिहाँ वल ध्व भन्ते नं छुच्चा जुल का ! तर अबलय् निस नारिघडि मध्याना । आः वसपोलं धैबिज्यागु ठीक जू ताल । अबलय् जि हे ठीक मजूम्ह जुल ।

भैतया ध्यानकुटी विहारय् बुद्धमूर्ति स्थापना याना: न्ह्यगु विहार उद्घाटन पूजय अमृतानन्द भन्तेयापाखे जुल । अबलय् वसपोलं धैबिज्यात-‘मेगु निगूनिगू विहार दुश्याय् न्ह्यगु विहार द्यकेगुया मू मदु । मनूतय्त गन वने गन वने ज्वीक अलमलय् ज्वी यः ।’ थूलि न्वनेव आपा:-सिनं धाल अमृतानन्द भन्ते छुच्चा जुया वल । वसपोलं न निगू निगू विहार दुश्याय् तान्सेनय् न्ह्यगु विहार द्यका बिज्यात । वसपोलया खँ न्यनाः जितः नं सुख मताः । तर आः वसपोलया खँ ठीक जू ताल ।

छुच्चापि मन्तकि लुच्चात बधय् जुयावै ।

छगू कथन

“लिफःस्व न्ह्यफःस्व, थःगु ख्वाः थम्हं स्व ।”

भितुना

दिवंगत पिताया पुण्यस्मृतिस निर्वण कामना याना: ‘आनन्दभूमि’यात चक्रकंगु नुगलं १५।—दां रवाहालि बिया दीगुलि भाजु लोकरत्न उपासकयात निरोगी ज्वीमा धैगु ‘आनन्दभूमि’ परिवारपाखे भितुना ।

भावनाया महत्व

भावना याःसा शान्ति जः दैगु धीकि धर्मं पासा,
जगत् खो मदुगु रत्न खः धैगु धी भावना याःसा,
ममिं दुसो वै मखु मनयात् चिना तय् फुसा,
मखुगु खै मनय् ल्वी चाया वै भावना याःसा ।

धंगु महाभूतं बनय् जूगु थव शरीर धकाः खनी,
स्वीनिता वस्तु जायाच्वंगु अनित्यगु धंगु खनी,
पञ्चउपादानस्कन्ध लुमंका तय् फय् कि,
ममिं दुसो वैगु इलय् पवित्र मनं खंकि ।

वः भिसा जगत् भिनी धैगु खै धीकि,
कर्पिंगु दोष खंके न्हावः थःगु दोष खंकि,

अले कर्चिगः मदयाः नुगः यचुया खनी,
मारं ख्याः वैबलय् मन ख्याइ मखु खनी ।

मन अशुद्ध जुलकि मारं ख्याइ धैगु सीकि,
मन व ल्हाःयात् बसय् तय् गु भावनां धीकि,
ल्हाः तुर्ति संकेत बीगु इलय् पोची फय् कि,
स्वास्थ्य चिकित्सा बांलाना वैगु खंकि ।
एक मिनेतं अलमल मन बसय् तय् फय् कि,
कपाय् समानं मन याउंया बनीगु सीकि,
संतोष जीवी सासः सनीगु थीक थाय् लाइ,
ध्यानया महत्व थव हे खः धकाः खंके फै ।

अ

अनित्य आत्मा अनात्मा

जि:	
तव्यांगु सर्गः	
खुसिया लः फुती	
न्हाना च्वंम्ह	
न न्हापा दु	
न थाः ल्यने फै	
छगु दृष्टि जक ।	
जि:	
ल्हू मनया संस्कार	
तृणी आसक्त	
सिन्धुया विन्दुइ	
न्हूली पुला	

पुलांगुली न्हू	
क्षणिक जक	
जि रथ	
प्रत्येक अंगय्	
जिगु आत्मा खनी	
जि अहंत् जूसा	
जिगु व्यक्तिंत्व	
जिगु धर्म हे	
जिगु प्रज्ञा हे	
अले जि धैम्ह नं	
अनित्य आत्मा अनात्मा ।	

★

- मुनीन्द्ररत्न बज्राचार्य

संपादकयात् गौप्ती

श्रीमान् संपादकजु,

बुद्धधर्मया विषये नेपालय न्हापां छापय जुयाः पिंगु
‘आनन्दभूमि’ लघ्पी ब्बनाः बुद्धधर्मया विषये लापति
आपाः मह सीके दुगुलि लयताः । उकि मेगु स्तम्भ छगु निगु
नं थपय याः सा जीला धैगु मनतुनाः य.गु सुखाव छवया
या-

१) आनन्दभूमि पालि त्रिपिटकयागु अटुकथा, जातक,
सृत्र, पेतवत्थु थे जाःगु बांलाःगु विषयया अनुवाद
यानाः तयगु । लेख हे जक आपाः ज्वीव नं व्वनी-
पिनि म्हाइप्पो । उकि मेमेगु लेख भचा मह यानाः
उकथंया अनुवाद छगु अंकपति दतधाःसा भगवान्या
पालय्यागु खै सीके दै अले बुद्धधर्मया अध्ययन नं
याय दै ।

२) आनन्द भूमि बुद्ध धर्मसंबन्धि न्हासः लिसःया छगु
स्तम्भ हे दुसां नं ज्यू तर ज्याख्यले मदुगु फुसलुगु
न्हासः बल धाःसा अजःगुयात याय मबीमाः ।

३) आनन्द भूमि (World Buddhist Pen Friend) स्तम्भ छगु अंग्रेजी भासं दुसा साप ज्यू
ताया । थुकि यानाः शुगु लयपी पिने विदेशय तक
नं थ्यनी । उको नां ठेगाना व Hobby तयाः छापय

यायगु । छम्हसिया नो न्याकः खुकः तक छापय
गायगु । नां छ्वयाहःपिके आनन्द भूमिया ग्राहक
जूमा १।- तका व ग्राहक भखुपिके जूसा ३।- तका
हायं कायगु ।

४) नेपालय चलय जुया छंगु बुद्धधर्मया बारय या
बाखंत व अन्वेषणात्मक लेख तयगु गुकि यानाः
नेपाःया संस्कृति जक नेपालय लेहे प्पी ।

प्रत्येकमान तुलाधर
तेलाढ्छि, ये ।

[तुलाधरजु, छिगु १ नंवर व ४ नंवरया सुखा-
वकथंया विषय न्ह्यवः न्ह्यवःयागु अंकय हे
दुथ्याके धुंगु दु गुगु छ्छि स्वया हे दिल ज्बी । २ नंव-
रया सुखाव नं पूवन धाःसां ज्यू । बौद्ध पुस्तकालय
संचालक समिति नागबहाल यलं बीगु न्ह्यसःया
लिसः जिमिसं स्तम्भया रूपय छापय याय धुंगु
दु वंगु अंक छःलय ब्बना हे दिल ज्बी । नेपाःया
अप्पः यासय न्यने धुंकुसां विदेशय बांलाक न्यके
मफुनिगुलि Pen Friend स्तम्भया विषय विचाः
याय मानि । सुखावया लागी धन्यवाद । संपादक]

न्हापायागु कल्पना याय मते, लिपायागु नं चिन्ता यायमते, श्व बर्तमान यातहे
मन खंकि, मन थातंति ।

—चुद्ध

बौद्ध स्थूला थे ?

- (क) श्री लकाय बुद्धधर्म उत्पत्तिया कारण :-
- १) श्री लंका भरि जगन्निमें बसय ज़गु बुद्धधर्म जुयाः ।
 - २) जुजुपि व सरकार बौद्ध जूगुलि ।
 - ३) सिहल (लांकिक) संस्कृति हे बुद्धधर्म दयावःगुलि
 - ४) सिहल जाति धैगु हे बुद्ध धर्म दै वःगुलि ।
 - ५) बुद्धधर्म रक्षा यायगु सिहल जातिया परम कर्तव्य समर्कय जूगुलि ।
 - ६) पिनें दैगु आक्रमण व विपत्तियात मुकाबला यायगु शक्ति सिहल जातियाके दुगुलि ।
 - ७) सिहल जाति व बुद्धधर्म ला व लुसियें सम्बन्ध दुगुलि ।

(स्व. बौद्धकृषि महाप्रजा)

(ख) स्मरणानुस्मृति

कवःगु लवहैं लः स्वीयें अन्तकाले प्राणि नं, नशा नशाय दुगु चेतना नं क्रमशः तोता वंगुलि, धर्म तोतल इन्द्रियादि चेत छति मन्त न्हां, न्हंगु धुकुधुकु मात्र शरीरे मेगु फुक जड सम, सुत व नं अन प्राण लःयें जूगु व प्राणिया, उक्त तरिकां भाव ज्वीका यायगु व भावतां ।

(ग) उपदेश

मगाः धैगु चित्तां अने अनेगु मुक्ति
सना ज़गु रुं क्ष सियाः दुःख ना ना
मगाः न्हाकव द सां मज्यू सन्तोष भाव
मगाः भाव दतलें सुखी ज्वीगु नास्ति
उक्त त्याग याय फय् कि न्हां शान्ति योसा
विना त्याग भाव गनं दैगु शान्ति !



न्हूगु प्रकाशन

हृतिथपाल जातक—महान्त्यागी बोधिसत्त्वया

बाखं थुकी दु ।

अनुवादक—भिक्षु सुबोधानन्द

प्रकाशक—हारां मिस्त्री व परिवार, लगन ये

महाबुद्ध छ्यगु अध्ययन—

यलया महाबौद्ध देगःया बार्य अन्वेषणात्मक अध्ययन यानाः चवया त.गु सफू ।

लेखक—भिक्षु सुदशन

प्रकाशक—बहादुर शाक्य, यल ।

सूचना

न्हूगु पिहाँ वःगु सफूत निगु प्रति छोया हल धाःसा आनन्दभूमि ‘न्हूगु प्रकाशन’ स्तम्भय छापय ज्वी ।

LUKE OF 'CRAVING'

Dr. R. L. Soni, Mandalay (Burma)

Buddhism is an ethico-spiritual system, given to a way of life with a rational, benevolent and practical sense. Covering not only the currently operative life and the lives preceding but also existences in the hereafter, it ultimately leads to the promised state of Supreme Deliverance termed *Nibbana*. The Deliverance is attained through a personal realization of the Four Noble Truths accomplished through a discipline marked by perfection in Moral, Mental and Spiritual fields, technically known as *Sila*, *Samadhi*, and *Panna* as the three ingredients of the Noble Eightfold Path.

Every Buddhist is with *Nibbana* as the Final Goal, which means complete deliverance from all the causes which keep life whirling in "suffering" (*dukkha*) from birth to death in succession sine die. However, the clinging to these 'cause' is so tenacious, because of the 'linking' engendered in their favour through lives without number, that it is not easy, rather very very hard, to instantly develop an aversion or even a distaste for these. As such, most of the people are with dispositions which make them grasp at situations wherein these 'causes' are operative with alluring

'charms' falsely promising eternal 'happiness'.

These objective 'charms' appeal because of the subjective 'cravings' (*tanha*) for these in the mind ingrained through generations. Most of these 'cravings' are of 'sensual' (*kama*) type bewitching one for 'sensual existence' (*kama-tanha*), though there are others too, namely 'craving for Existence' itself, (*bhava-tanha*), and craving for this life to end (*vibhava-tanha*), as well as 'craving for existence in Fine-Material Worlds' (*rupa-tanha*) and 'craving for existence in Immaterial world'. (*arupa-tanha*).

"The 'craving' for sense-objects is through the six senses of sight, hearing, smelling, tasting, bodily contact and thinking. It are these 'craving' that ensnare one and occasion ever fresh rebirth in the human, sub-human, and divine worlds, where in the person goes up and down suffering vicissitudes of '*dukkha*' through lust and pleasure, from life to life, with no end in view so long as the 'craving' process remains operative.

Most of the persons are caught up in the lure of cravings for sensual delights and as such desires rebirth in

the human world in higher and affluent situations or in one of the six *Deva-lokas* above the human existence, wherein there can be enjoyed sensual delights beyond measure and more or less ceaselessly so long as the existence therein lasts. However the non-sensual 'fine-material' delights of the sixteen '*Rupa*' worlds are found to be of a higher and glorious brand and those of the 'non-material and purely mental four '*Arupa*' worlds almost indescribable in their grandeur, these being of noble elevation. On the other hand, ignoble 'cravings' degrade one to sub-human existences ranging from animal life to the lowest hell.

Whatever, the scope of 'cravings' is limited to the 31 planes of existence. Even with the greatest delights in the human and the super-human existences, there is no end to the pleasures

of the senses of mental rejoicings, as the cessation of each delight on the termination of its kammic momentum, makes one thirsty for higher and still higher delights.

It is the very nature of craving (*tanha*) to be insatiable. Even in ordinary day-to-day life we find that when one's craving for comfortable life is satisfied, one craves for more and more things in succession, which keeps one ever in competition with others for fresh and latest amenities, with unhappiness and sufferings in the bargain.

The Buddha gave deep thought to the subject and came out with the most perfect solution. He counselled to undermine and finally uproot all 'cravings' through the practise of *Satipatthana*, which ennobles one through personal spiritual discipline.



The Buddha

Far from being a recluse concerned only with an inner mystical appearance, the Buddha always involved himself closely in social and political world in his time. If he preached detachment from many of the things by which ordinary men are tied, he did so as a means of enriching life rather than escaping from it.

—Trevor Ling

सुम्पादकीय

श्री ५ वीरेन्द्र र बुद्धधर्म

नेपालको सांस्कृतिक परंपरामा राजा समाजको गर्छन्। सम्यक् र पंचदान जस्ता धर्मानुष्ठान काँगरी आफू पर्यन्त सकल सत्वप्राणीको उद्घारको कामना गर्छन्। पूजाविधि अनुशासनमा आधारित छ। पूजाहरू राजा विना अपूर्ण मानिएको छ। राजा यस दृष्टि गोचर दुनिया र भौतिक संसारमा अनन्य प्रतिपालक न्यायका मूर्ति मानिएको छ। यस कुरालाई राजा स्वीकार गर्दै। यस राजालाई जाति र धर्मको आधारमा कहिलै मानेका छैनन्। नेपालीको जे जात हुन्छ राजाको उही जात हुन्छ र नेपालीको जुन धर्म हुन्छ राजाको उही धर्म हुन्छ। राजा साभा हुन् नेपाली मात्रको। जात, जाति, लिंग, भाषा, भेष र धर्मबाट राजा निरपेक्ष छ नेपाली जगत्‌मा।

नेपालमा बुद्धधर्मबीहुरु प्रचुर मात्रामा छन्। थेरवाद (हीनयान) र महायान दुबै धर्मका अनुयायी नेपालमा अवस्थित छन्। दुबै शाखाले राजालाई त्यतिकै महनीयता राख्य। महायानीहरू दानधर्म, पूजाआजा र कर्मकाण्डारा समाजलाई अगाडि बढाउँछन् र सोही माध्यमद्वारा मोक्षप्राप्तिको आशा राख्यन्। बुद्धानुशासनको अनुसरणगरी महायानीहरू ठूलठूला धर्मकार्य

आफू र पर्यन्त सकल सत्वप्राणीको उद्घारको कामना गर्दैन्। पूजाविधि अनुशासनमा आधारित छ। पूजाहरू राजा विना अपूर्ण मानिएको छ। राजा यस दृष्टि गोचर दुनिया र भौतिक संसारमा अनन्य प्रतिपालक न्यायका मूर्ति मानिएको छ। यस कुरालाई राजा स्वीकार गर्दै। यस राजालाई जाति र धर्मको सम्बन्धमा भएको कार्तिकमा राजा वीरेन्द्रको सबारी एक नमूना हो यस अति भौतिकवादी जमानामा। यस्तै भर्वरै गएको कार्तिकमा संपन्न भएको गुह्येश्वरीको महाहोममा सबारीभई पादार्घ स्वीकार गरिबक्सेबाट राजाप्रतिको जन आस्था र राजाको जनपरंपरामार्थिको आस्था छर्लग भएको छ। यस्तै नेपाली बौद्धगत्तमा आयोजित हुने सांस्कृतिक परंपरामा भित्री वा बाहिरी जुनसुकै विधिविधानमा पनि राजाको आवाहन, मरण र पूजा हुन्छ। यो बुद्धधर्म र राजाको दूलो पारमार्थिक संबन्ध हो।

बुद्ध जयन्तीको दिनमा सन्देश बक्सनु र बुद्धजयन्ती समारोहमा आनन्दकुटी विहारमा सबारी हुनुबाट बौद्ध जगत्के आफूलाई राजाद्वारा सनाथ ठान्छन्। बुद्ध

जन्मेको देशका जनतामात्रलाई पनि अति सम्मानले हुने दक्षिण पूर्व र सुदूरपूर्वका मित्रराष्ट्रहरूले त्यस्तो देशका राजालाई नै पाउँदा साकारका त देशहरूको भ्रमणमा हर्ष विमोर भएको र थद्वा व्यक्त गरेको कुराबाट हामी बौद्धजगत् ज्यादै संतोषमा छौं। एशियाका ज्योति महामानव गौतम बुद्धको जन्मस्थान नेपालभूमि लुम्बिनीको विकासार्थ लुम्बिनी विकास समितिको गठनमा दूलो अभिहृचि लिइबक्सेबाट कुनवाहिँ नेपाली कृतज्ञ नहोला ? बुद्धधर्मका परंपरा र बौद्धस्थल तथा बौद्धजनहरूमा सद्भावनाका साथ संलग्न होइबक्सेको र त्यसलाई संरक्षण गरिबक्सते श्री ५ वीरेन्द्रलाई हामी बोद्धानुरागीमान्नमा कुनै हिवकिचाहट राख्दैनौं। भगवान् बुद्धले भनेका छन्, जातले ब्राह्मण हुने होइन कर्मले ब्राह्मण हुने हो। धर्माबलम्बी हुने पनि जातले होइन अपितु आचरण र अबलम्बन गर्नाले हो।

अहिंसा र शान्तिका अप्रदूत भगवान् बुद्धले जन्मलिएको परिवृद्धभूमि नेपाललाई शान्ति भेत्र घोषणा गरिबक्सेको श्री

५ वी न्द्रको दूरदर्शी विवेकपूर्ण कदम राजनैतिक र धार्मिक दृष्टिकोणले नेपालराष्ट्र सुहाउँदो तथा मानवीय सञ्चरिता अँगाले भएको छ।

पौष १४ गते एक राष्ट्रिय चाहाड हो जुन दिन श्री ५ वीरेन्द्रको शुभ जन्मोत्सव सश्रद्धा हर्षोत्तमासका साथ मनाइन्छ। उमंग उत्साहले बौद्ध विहारहरू पाठ-पूजा र परिचाणद्वारा घन्किन्छ। स्वर्गीय लोकराज त्रिभुवनको पालावेति नै थेरवादी बुद्धधर्मका केव्रस्थल आनन्दकुटी विहारमा राजाका जन्मोत्सवमा परिचाण पाठ गर्दै आई यस वर्ष श्री ५ वीरेन्द्र सरकारको मंगलमय जन्मोत्सवका दिन यारा राजाको दीर्घायु र सुखास्थ्यको कामना गरिने भव्यरूपमा महापरिचाणको आयोजना छ।

धर्मानुरागी श्री ५ वीरेन्द्र वीर बिक्रम शाहदेव सरकारका छतीसौं शुभजन्मोत्सवको महोपलक्ष्यमा आनन्दभूमि परिवार समक्ति हार्दिक मंगलमय चिरायु र आरोग्यको कामना गर्दछ।

❖

अरस्तुका ५ तथ्य उद्गार

१. क्रोध सधै मूर्खताबाट सुरु हुन्छ र पश्चात्तापमा समाप्त हुन्छ
२. मित्र आपनै प्रतिमति हो।
३. दुष्ट मानिस डरले आज्ञा पालन गर्छ; असल मानिस प्रेमले
४. मानिस जससँग डर मान्छ त्यससँग प्रेम गर्दैन।
५. जुन मूर्खलाई आफ्नो मूर्खता थाहा छ त्यसले विस्तार-विस्तारै सिक्न सक्छ; तर जुन मूर्खले आफूलाई बुद्धिमान् संरुन्ध उसको रोग असाध्य छ।

श्रीष्ट गतिविधि

१ इलाण्ड—

विश्वबन्धुत्वबीद्रसंघको आयोजनामा तेहों विश्वबीद्र सम्मेलन याइलण्डका बैंकक र च्यांगमाईमा सम्पन्न भयो । उक्त सम्मेलनमा धर्मोदय सभाका सचिव आगाराम शाक्यको नेतृत्वमा धिक्षु विवेकानन्द महास्थविर समेत केही दर्जन नेपालीहरूले भाग लिएका थिए । लुम्बिनी विकास समितिका अध्यक्ष लोकदर्शन वज्राचायले उक्त सम्मेलनमा विशेष अतिथिको रूपमा भागलिई सकुशल फर्कनुभयो ।

न्याँ दिल्ली—

एसियाई धर्म-सम्मेलन

एसियन धर्म र शान्ति सम्मेलनको निम्नि छलफल गर्न भिक्षु सुमंगललाई उक्त संस्थाबाट निमन्त्रण पाएको हुनाले नयाँ दिल्लीमा जानुभएको थियो । सो सभा गत कार्तिक ४ गतेदेखि २४ सम्म नयाँ दिल्ली स्थित गान्धी शान्ति प्रतिष्ठानमा भएको थियो । उक्त सभामा निर्णय गरे बमोजम आगामी November 1981 को ६ तारीखदेखि १३ सम्म नयाँ दिल्लीमा एसियाको प्रायः सबै देशबाट २५० प्रतिनिधीले भाग लिनेगरी सम्मेलन जानें निधो गरिएको छ ।

सम्मेलनमा विशेषगरी “Religion in action for peace”, “Religion Against Discrimination”, ‘Religion Against Disparity’

‘Religion Against Violence” र अरु धेरै विषय छलफल गर्ने निधो गरिएको छ । सो सम्मेलनमा नेपालबाट पनि भाग लिने भएको छ ।

काठमाडौँ—

बुद्धका उपदेशको उपादेयतामा वृद्धि

प्रधानमन्त्री सूयंबहादुर थापाले बैंकक र च्यांगमाईमा भएको बुद्ध धर्मावलम्बीहरूको विश्वबन्धुत्व सम्बन्धी तेसा साधारण सभालाई दिनुभएको सन्देशमा लडाईँ, क्रांडा र हिसाले व्याप्त आजको विश्वमा भगवान् बुद्धका उपदेश हरूको उपादेयता पहिले भन्दा बढन गएको कुरा बताउनु भएको छ ।

भगवान् बुद्धले आफ्ना उपदेशहरूमा अहिंसा, शान्ति एवं विश्वबन्धुत्वको अभ्यासमा जोड दिनुभएको कुरा उल्लेख गर्दै श्री थापाले पञ्चीस सय वर्ष अघि नै यस विश्वमा फैलन थालेको बुद्धका उपदेशहरूलाई इमान्दारी-पूर्वक पालना गर्दैआएको भए आज विश्व मानव जातिको लागि अक राम्रो स्थान भइसक्ने थियो भन्नुभयो ।

उहाँले नेपाल भगवान् बुद्धको जन्मस्थल रहेको र हामी नेपाली हःम्रो राष्ट्रिय सम्पदाको एक गौरवमय अंशको रूपमा रहेको बुद्धका उपदेशबाट प्रेरित र विश्व शान्तिका लागि समर्पित छौं तथा यस धरतीमा जुताततै शान्त रहेको दृष्टि चाहन्दै भन्नुभयो ।

यस उक्ट अभिलाषाले गर्दा नै श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट नेपाललाई शान्ति क्षेत्र घोषित गरियो। सभनी प्रस्ताव राखिवाविसएको हो भन्दै श्री थापाले बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको यस अधिको सम्मेलनले यस प्रस्तावलाई समर्थन गरेकोमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन पनि गर्नु भयो ।

साथै उहाँले बृद्ध धर्मावलम्बीहरूको विश्ववन्धुत्व सम्बन्धी संगठनले लुम्बिनी क्षेत्रलाई अन्तरराष्ट्रिय तीर्थस्थलको रूपमा विकास गर्न गर्दैआएको अमूल्य सहयोगका लागि पनि आधार प्रकट मनुभाएको छ ।

थाइलण्ड—

थाइ राजकुमारो बौद्ध संघया सभापति

बृद्ध धर्मावलम्बीतय् विश्ववन्धुत्व सम्बन्धी संगठन “World fellowship of Buddhist”या सभापती थाइलण्डया राजकुमारी हर सेरिन हाईनेस प्रिन्सेस पुन पिसमाई डिस्क्युल चुनय जूगु दु नापं उपसभापती नेपाल्या भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर सर्वसम्मति चुनय जूगु दु ।

पुनरुद्धारया अठोट

‘World fellowship of Buddhists’या थाइलण्डया बैंकक व चियाडमाई नकतिनि हे कवचाःगु किंस्वंगृगु साधारण सभां भगवान् बुद्धया जन्मस्थल लुम्बिनीया पूर्णरूपं पुनरुद्धार याय् ज्याय् रवाहालि याय् अठोटयात दोहोरेय् याःगु दु ।

थाइलण्डया Buddhist Association व Young Buddhist Association या संयुक्त रवाहाली कवचाःगु उक्त सभां विश्व शान्तिया लागी विश्वया मेमेगु धार्मिक एवं मानवीय संगठनतनाप मिलय् जुयाः

ज्यायाय् गु धकाः सन् १९७८ स जापानय् जूगु थजगु हे सभाया घोषणाप्रति दृढाता व्यक्त याःगु दु ।

लुम्बिनी विकासयात सहयोग

हालय् बैंककय् संपन्न जूगु विश्व बौद्ध भातृत्व मण्डलया किंस्ववःगु विश्वबौद्ध सम्मेलन तथा विश्वबौद्ध भ्रातृत्व मण्डलया स्वीगृगु जन्मजयन्तीया अवसरय् सम्मेलनय् उपस्थित जूपि पीछ्यगु देशया प्रतिनिधित्सें याःगु देशय् लुम्बिनी विकास सहयोग समिति गठन याय् गु बच व्यूगुया नापं लुम्बिनी विकासया लागी तुरुन्त हे च्यागू लाख दां नगद आर्थिक सहायता बिल ।

नेपाली प्रतिनिधि मण्डलया नेतृत्वयानाः लिहाँ वःम्ह प्रो. आशाराम शाक्ययापाखे सीढुकथं सम्मेलनय् पारित जूगु प्यंगु घोषणामध्ये शाक्यमुनि बुद्धया जन्मस्थल लुम्बिनीया विकासया लागी विश्वया को बौद्धत सदां सहयोग याय् त तत्पर दु धैगु मुख्य खं जूगु दु ।

जापानया प्रो. इशीमुरा, मलेशियाया ते तेड चू व नेपालपाखे आशाराम शाक्य उक्त घोषणापत्र तयारी समिती दुध्याःगु दु ।

आकिवं श्री लकाण मसारया बौद्ध स्तूप, चैत्य व जीर्णोद्धार याय् गु विषये विश्वबौद्ध सम्मेलन याय् गु कवःज्यगु व विद्यार्थीत्यूत धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्वया शिक्षा बीगुपाखे विचाः याय् त युनेस्कोयात आग्रह याय् गु जूगु दु ।

भारत—

कुशीनगरय् स्मारक समारोह

भारतय् जक मखु नेपालय् न बृद्ध धर्म पुनर्जागरण याय् गुली न्हालुवाः व नेपाली भिक्षुपि अपोसिया गुरु दिवेगत

पूज्यपाद चन्द्रमणिमहास्थविरया प्रतिमा उद्घाटन समारोह आगामी जनवरी १९ तारीख १९८१ खून्हुनिसे २६ तारीख तक (२०३६ माघ ६ गते निसे १३ तक) भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुया विज्यागु थाय कुशीनगरय भव्यकथं ज्वीगु दु।

२० जनवरी खून्हु श्रद्धेय दलाइलामां चन्द्रमणि प्रतिमा उद्घाटन याना विज्याइ। उगु अवसरय सेमिनार व भिक्षुसंघपाखे महापरिवाण नं ज्वीगु दु।

भिक्षु एम .ए. लय उत्तीर्ण

भिक्षु मुण्डोभन भारतया पंजाब शिवविद्यालय एम. ए. द्वितीय श्रेणी उत्तीर्ण जूगु समाचार दु।

चेँ-

अचलचित्र (स्लाइड) प्रदर्शन

बंगु कार्तिक १६ गते बहनी श्री सुमगल विहारय भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरं बुद्ध-जीवनी व मेमेगु बौद्ध ऐतिहासिक थाय्यागु चित्रत दुंगु स्लाइड क्यना विज्यात।

अभिधर्म दिवस

धिलाज्गु समाचारकथं गत कार्तिक ७ गते कतिपुन्ही खून्हु श्री सुमगल विहारय अभिधर्म दिवस मानय याःगुया नापं भिक्षु बुद्धघोष, श्री महेन्द्र रत्न, वेदकुमारी व भूवने श्री शाक्यपिसं अभिधर्मया बारय प्रवचन याना विज्यागु समाचार दु।

सकिमिला पुन्हीया कार्यक्रम

२०३७ मंसिर ७ गते सकिमिला पुन्ही खून्हु स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनया नापं न्हावले थे आनन्दकुटी विहारय बौद्ध कार्यक्रम शुरू जुल।

आनन्द भमि

बुद्धपूजां लिपा भिक्षु अश्वघोष बाखं कनालि धै विज्यात कि बुद्धया उपदेशकथं करपिसं छुया: मया: स्व: मज्जीगु खःसानं सुनानं ज्या द्वंक्सा, मिलयमज्जकथं ज्या याना च्वंसा सुंक च्वने मज्यूगु खै ध्वाथ्वीक घटनात्मकंकथं चर्चा याना विज्यात। उपासक उपासिकापित सुकाव स्वरूप थः थःगुबुदि व दिवंगतपिनिगु नामं त्र हेदिनय भन्तेपिन्त भोजन याकेमा धका: कर क्यंका: निमन्त्रणा मयायगु बानि यायमा:। अले लय अष्टमी छन्हु न्ह्यवः औसि छन्हु न्ह्यवः वः पुन्ही छन्हु न्ह्यवः महापरिव्राण न्यायका मव्यसा बालाइ। भन्तेपिसं ला निमन्त्रणा स्वीकार याना हे विज्याइ छाय धाःसा उपासकपिति नुगलय स्याइ धका: ग्यायमा: धैंगु खै न्ह्यथना विज्यात। यलय महापरिव्राणय भाग का: विज्यागुलि मेर्पि भन्तेपिव अनगारिकापि लयलयपतिकं नियमितरूप ज्वीगु उगु कार्यक्रमय उपस्थित ज्वीमफुगु खैं सीदुगु दु।

भिक्षु सुदर्शन त्रि. वि. वि. स

भिक्षु सुदर्शन त्रिभुवन विश्वविद्यालये मध्यकालीन नेपालया इतिहास, प्राचीन लिपि-विज्ञान व बौद्ध दर्शनया अध्यापन यानो विज्याना च्वंगु दु। वसपोलं त्रिभुवन विश्वविद्यालय इतिहास विषये ७६/। अंक क्या: प्रथम श्रेणी एम ए. पास याना विज्यागु खः।

जिर्णोद्धारया लागी सहयोग

आनन्दकुटी विहार जिर्णोद्धारया लागी निम्न श्रद्धालुतय पाखे ग्वाहालि प्राप्त जूगु दु:-	
श्री साहु गणेश बहादुर राजकणिकार (कूल पाउरोटि-भण्डार)	३००३।-
श्री इच्छा हरपं बंजाचार्य, जुद्धसडक	१०००।-
श्री धर्म बहादुर धाउवा, पाटन ढोका	१०००।-

अनगारिका नेष्ठम्म पारमि	३१।-	नानी माया शाक्य, मर्खंबहा	१०।-
मयूजु लक्ष्मी तेज्ज	१०१।-	हिरा देवि शाक्य, मर्खंबहा	२०।-
छम्ह उपासिका चसांदो	१००।-	चन्द्रमाया मिकीकार तेवहा	५।-
बुद्ध माया, चसांदो	१०१।-	रत्न प्रभा कंसाकार	५।-
साहू त्रैलोक्यरत्न तुलाधार, तंलाछि	५००।-	माणिक रत्न	१०।-
साहू बुद्धि रत्न तुलाधार, तलाछि	२०१।-	राम माया, चिमाख्यः	४।-
स्व. चैत्य वीरसि व हेराद्विमिया नामं भक्त लक्ष्मी		हिरा माया ताम्राकार, पीगंननि	१०।-
पूर्ण बहादुर व मथुरा मान	२००।-	गम्भीर मान, मञ्जुश्री	५।-
स्व. वेष्वानारायण मानन्धरया नामं	१०१।-	मोहन कुमार महर्जन, लाजिम्पाट	५।-
श्रीमति ज्ञानि शोभा तुलाधर	१०१।-	नानी मैया शाक्य, जोरगणेश	५।-
लक्ष्मी देवि मानन्धर, किन्डोल	१००।-	विष्णु भक्त नेदा, रुप	५।-
आशा भाइ तण्डुकार, बागबजार	१००।-	मोहन माया	५।-
श्री तीर्थ रत्न स्थापित, खिल, सःछें	१००।-	अनगारिका सुमत्रा	१०१।-
स्व. रत्न देवि मानन्धरया नामं राधिका मानन्धर	१०५।-	श्री साहू चिंडकाजी शाक्य, ल. पु. पुत्तोक	१५०१।-
ललितदेव मानन्धर, छेत्रपाटि	१०५।-	श्री बहादुर शाक्य, ल. पु. महाबोद्ध	१०००।-
नहुचे नारायण मानन्धर, भुइख्यः	५०।-	स्व. पिता नील रत्न तुलाधरया नामं हस्ता कमल	१०१।-
सुभद्रा मानन्धर, पुलां भंसाः	५०।-	स्व. माता कोन्टी मायाया नामं इन्द्रकमल व	
हिरा देवि तुलाधर, तंलाछि	५०।-	सुगन्ध कमल	१०१।-
पञ्च बहादुर चित्रकार, ३० बहाः	५०।-	अनगारिका सरोजिनि	१००।-
नहुचे कुमारि, खिचापुख्	५०।-	आनन्दकूटी भगवान् या थाय् या दान पात्रयागु भिक्षु	
रामकृष्ण, रुप	५१।-	अश्वघोष पाखे	१२००।-
गणेशमान, रुप	५०।-		जम्मा - ११,८३९।-
मंगल फर्निचर ३० बहाः	५०।-	आनन्दकूटी विहारय् वर्षावास जोछिया	
हिरा माया, धरान नर्यां बजार	२०।-	भन्तेपित भोजन दान याना दीपि दातार्पि	
अष्टमाया, नर्यां बजार	२५।-		
दुर्गा देवि शाहि, भुइख्यः	२०।-	मयूरा मानन्धर,	चसांदो
भक्त लाल तण्डुकार, खिचापुख्	१०।-	अनागारिका संघमिता,	किन्डोल
जनक माया मानन्धर	२०।-	पद्म शोभा,,	मासंगली
		लक्ष्मी हिरा तुलाधर,	नहायकंत्वा

दिल शोभा तुलाधर,	: यक्षेवा:	नन्द बहादुर	
हर खड़े	बागबजार	सप्त तारा बज्राचार्य	मखे
जगत माया मानन्धर,	चसांदो	नृष्णे सुश्वर तुलाधर	नेत, तुँड़े
रत्न बहादुर उपासक,	बागबजार	भक्त लाल	खिचापुख्
आशारत्न सिकीकार,	तेवा	नाति गुरुजु	फसिकयव
रत्न हर्ष	जनबहा	हेरा देवी शाक्य	मजेश्वरी बजार
पंच बहादुर चित्रकार,	झौं बहा:	भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर	लुम्बिनी
चन्द्र लक्ष्मी बज्राचार्य,	धंहिति	बर्मी राजदूताचास	
चीनि,	असं	राम व काँइली	मजिपात
बाला,	चसांदो	भवत छुण्डि	खेत्रपाटि
तीर्थ मुनि शाक्य	जनबहा	चम्पावती बनिया	इतुं बहा
धर्म बीर शाक्य,	असन	स्व. गणेश माया या नाम	
गन बहाया परियति पुचः	गनबहा	म्हायपि	'पुतली सड़क
बेखा रत्न उपासक,	तेवहा	ककंट मान तुलाधर	असंकिसिढोका
बुद्धिरत्न तुलाधर,	तेलाछि	अनगारिका उत्तरा	किन्डोल
त्रिलोकरत्न तुलाधर,	" "	सूयंमाया चित्रकार	बागबजार
राधिका देवी मानन्धर,	मखंगलि	रत्नमाया मानन्धर	कालिमाटि
अनगारिका सुमित्रा,	किन्डोल	पूर्णशोभा तुलाधर	असन कमलाछि
स्व. लक्ष्मी बीर सिया, नाम		प्रेम बहादुर	बागबजार
म्हायपि पिसं	खेत्रपाटि	हेरा देवी	तेवहा
श्रीमती गीता व शोभित तुलाधर,	असं किसिढोका	बद्रिमाया मानन्धर	नयांसड़क
पूर्णदेवी बनिया,	इतुं बहा	लक्ष्मी कुमारी	तहाचल
हेरादेवो,	मख	चैरबहादुर राजभण्डारी	ठेहटी
नानि कान्छि व मैजुलक्ष्मी,		सुभद्रा व नृष्णे कुमारी	पुलां भंसाः
सिद्धि बहादुर मानन्धर,	असन	अंगुरमान तुलाधर	कमलादि
श्री कृमि	दिल्ली बजार	सानु माया	ल. पु. लगं खेल
कृष्ण राज कणिकार,	मरु	पन्ना देवी	चिकंमुगल
लक्ष्मी मानन्धर,	किन्डोल	स्व. पूज्य धर्मालोक भन्तेया नामं काय्	

त्रिरत्न
भक्तिलाल
भाइकाजी उपासक
अनगारिका विरति
बुद्ध गुरुजु
अनगारिका यसोदाव सरोजिनी
भिक्षु जानेश्वर
तीर्थंनारायण मानंधर

अल्प—

बुद्धपूजा

नेपाया देगःतमध्ये दक्षिणवय पुलांगु व स्वदोल
मयाक बुद्धमृति दुगु महाबुद्ध्य (महाबौद्ध्य) यलया श्री
बहादुर शाक्यया बुदिया लसताय् सकल भिक्षुगण व अन-
गारिकापि विज्याका बुद्धपूजा व धर्म उपदेश कार्यक्रम
जगु दु।

उक्त अवसरय भिक्षु सुदर्शनं धैविज्यात कि नेपालय
महाबौद्ध देग या न्ह्यवः न्यात पौ देगः कृष्ण देगः आदि
छ मदुनि। पर्यटन बिभागं छापय याना तःगु विदेशि
तयत इनाव्यूगु सफूती कृष्ण देगः थेतुं जाःगु महाबौद्ध
देगः न दु धैतःगु खँ मिलय् मजू। धायेला महाबौद्ध देगः
थेतुं जाःगु कृष्ण देगः न दु धाय् माःगु खः।

प्रवचन समारोह

वंगु सकिमिला पुन्ही खुन्हु शारिपुत्र महास्थविर
परिनिर्वाण जुया विज्यागु लसताय् विशेष प्रवचन समारोह
श्री वज्रकीर्ति महाविहार (वम्बहाल) यलय् जूगु दु।
विहार सुधार समिति श्री वज्रकीर्ति महाविहारपाखे जूगु

असन
थापाथलि
मजिपात
किंडोल
ल्वा.बहा
किंडोल
कुशीनगर
कमलाच्छि

उक्त प्रवचन समारोहय भिक्षु बुद्धघोष, भाजु सुचित्रमान
शाक्य, भाजु महेन्द्र रत्न शाक्य, मय्जु इन्द्रिरा शाक्य,
भाजु बोधि वज्र वज्राचार्यपिनिपाखे यःथगु मन्तव्य प्रकट
जुल।

किंच्चु—

लःया निर्ति श्रद्धा

नगर मण्डप श्री कीर्ति विहारयात लःया निर्ति हिति-
यात पाइप्या लागी पक्नाजोया श्री सानु उपासक व
श्रीमती चन्द्रदेवी शाक्यपाखे १०००।— टैक दयकेत
धर्मकीर्ति विहारया उपासिका अष्टमाया महजन परिवार
पाखे ३०००।— हितिया आय दयकेत श्री सुमंगल
विहारया उपासक बहादुर शाक्य ५००।— दां श्रद्धा पूर्वक
प्रदान याःगु दु। मेमेगु श्रद्धा दान व श्रमदान नगा पांगा
किंपूर्या उपासक उपासिकापिसं याःगु जुल।

बौद्ध कार्यक्रम

श्री सुमंगल बौद्ध संघया ग्रसालय थाय्थासय् जुया
चंगुकथं वंगु कार्तिक १५ गते नगर मण्डप श्रीकीर्ति
विहार कीर्तिपुरय बुद्धपूजा जुल।

उगु संघया उपसाचव महेन्द्र रत्न शाक्यपाखे जूगु
बुद्धपूजाया परिचय यां लिपा भिक्षु सुदर्शनं धैविज्यत कि
बुद्धानुस्मृति (बुद्धया गुण लुमकेगु) भावनाद्वारा चित्त
शुद्ध ज्वी। थुकियानाः थःके दुगु अवगुणत मदया वनी।
चित्तयागु पवित्रतां भौतिक ससारयात त्याकेमु।

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरं धैविज्यात कि थव संसार-
यात काम, क्रोध, तृष्णा, लोभ, मोहं आठम बमं सोयानं
अप्पो ह्वाना ह्वाना छ्वेकी। उक्ति उकियात त्याग याय्गु
कुतः याय्माः।

कीर्तिपुरया उपासक उपासिकापिंसं ज्ञानमाला। भजन
न्यंकाकथं सकसितं जलपान नं याकल। श्री सुमंगले
बौद्ध संघया अध्यक्षं श्री बहादुरं भिक्षु सुदर्शनर्यात् उपहार
नं प्रदान याना विज्यात् ।

दिच्छि—

धर्मकीर्ति विहारया ग्रहसालय् थिमी, पातिविहारय् १८
मंसिर २०३७ शतिवार खुन्हु निगुवतःगु पूजा कार्यक्रम सुरु
जुल। युगु कार्यक्रम् निम्न व्यक्तिपिनिपाखें निम्न चर्चा
प्रस्तुत जुल—

सूर्यहरिः— येँया सहयोगी व स्थानीय उपासक
उपासिकापिंगु सहयोगं पाति विहार निर्माण जूरुलि ज्ञानया
प्रचारकेन्द्र जूगु खः ।

अनगारिका धर्मवतिः— ऊत भक्तिमार्गया नायं
ज्ञानमार्गं नं माः । बाखं न्यनेगु धैगु ज्ञानमार्गं खः । ज्ञान-
मार्गं हे जक भिं मभि, खः मखु धैगु युयाः आचारण
बालाइ । भगवान् बुद्धया धर्म भिक्षुतसे जक पालन याय
फैगु मखु कि गृहस्थितसे नं याय् फुगु धर्म खः । थःत नं
कपिंत नं पंगलः मज्जीक यायफुगु धर्म बुद्धधर्म खः ।

ज्ञानवज्ज्ञ वज्जाचार्यः— अथं मदुगु द्वलंदो वचन न्यनेगु
सिकं ज्याख्यले दुगु छग्र वचन जक न्यनेगु भि ।

भिक्षु अश्रवोष— मन शुद्ध यानाः इमान्दारीपूर्वक
धर्म याःमहसित धर्मं रक्षा याः ।

किरण श्रेष्ठ— युगु बौद्धकार्यक्रमं स्थानीय जनतायात
नुगमिष्या चाय्का बिल ।

स्थानीय प्रधानवंच रामशरणजुपाखें स्वागत भाषण
युयाः सुरु जूगु युगु कार्यक्रमया अन्तय् कान्दिष्ट उपासिका
व परिवारपाखें भोजन प्रदान जुल ।

खवपर—

खवपया मुनि विहारय् भिक्षु महेन्द्र वर्षावास चवना
विज्याःगु लसताय् सकल भिक्षुपि व अनगारिकापि
विज्याकाः बुद्धपूजा, उपदेश व कल्पवृक्ष दान जूगु समाचार
दु ।

बलंचु—

भिक्षु सशोभन बलंतु प्रतिणधिपूर्ण विहारय् वर्षावास
चवना विज्याःगु उपलक्ष्ये भिक्षु संघयात अष्ट परिष्कार
दान संपत्त जुल ।

धौख्यः—

बौद्ध कार्यक्रम सम्पन्न

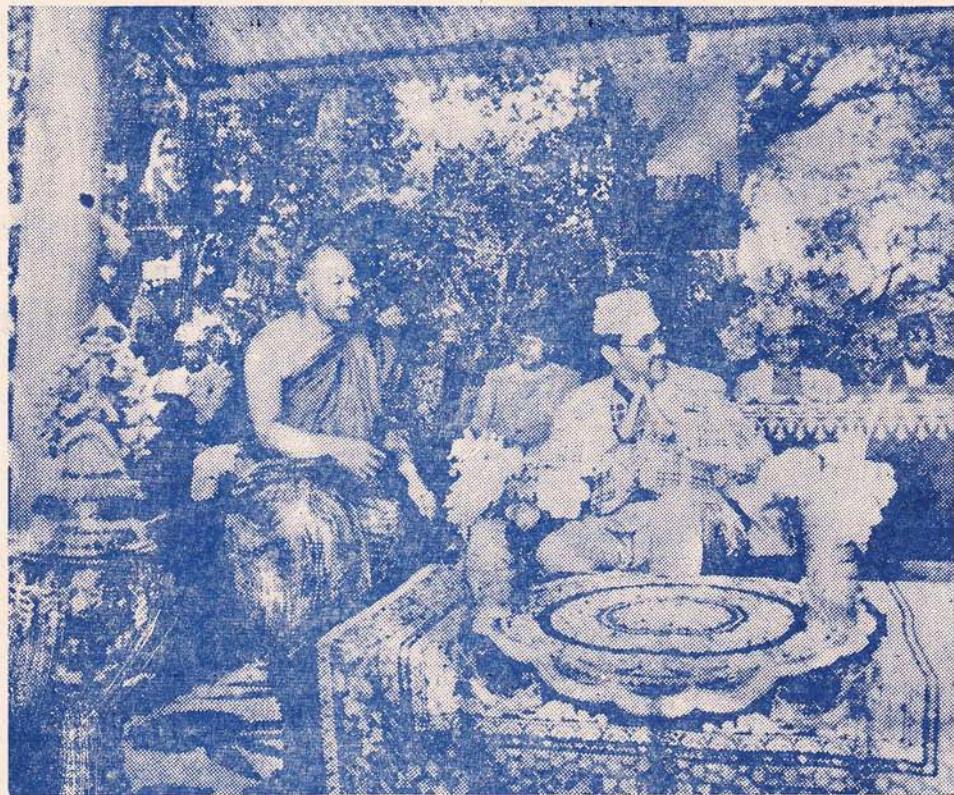
श्री सुमंगल बौद्ध संघया आयोजनाय् पिने पिने बुद्ध
पूजा जुयाच्चंगु कथं धौख्यलय् चंगु शिखलापुर विहारय्
२२ मंसीर अष्टमि खुन्हु बौद्ध कार्यक्रम सम्पन्न जुल ।

त्रिशूलि—

स्वलायंकं वर्षावास

धिलाजुयाः प्राप्त जूगु समाचारकथं त्रिशूलि सुगतपुर
विहारय् भिक्षु मेघंकर वर्षावास चवनाः स्वलायंकं विभिन्न
कार्यक्रम नं संचालन जूगु दु ।





श्री ५ वीरेन्द्र सरकार आनन्दकुटीमा आयोजित २५२३ सौं बुद्धजयन्ती समारोहमा
सवारी होइवक्संदाको चित्र

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको
२८ सौं बुध—जन्मोत्सवको उपलङ्घना
 २०३७ पौष १४ गते आइतबारका दिन बिहानदेखि मौसुफ सरकारको सुस्वास्थ्य,
 समृद्धि र दीघयु कामनागरी आनन्दकुटी विहारमा भिक्षु—संघद्वारा
 महापरित्राण हुने भएको हुँदा उक्त शुभ-महोत्सवमा
 भागलिई पुण्य संचय गर्नुहुन आनन्दकुटी
 दायक सभा अनुरोध गर्दछ।

समय : ७ बजे बिहान